

**CYNLLUNIO TREFNIADAETH YSGOLION: LLEOEDD MEWN
YSGOLION CYNRADD I WASANAETHU CATHAYS A RHANNAU
O GABALFA, Y MYNYDD BYCHAN, YSTUM TAF A
PHLASNEWYDD**

YR ARWEINYDD (Y CYNHGORYDD HUW THOMAS)

EITEM AGENDA: 4

Mae Atodiad 4 i'r adroddiad hwn wedi'i olygu i ddileu gwybodaeth sydd wedi'i heithrio rhag ei chyhoeddi yn unol â pharagraffau 13 a 21 o Ran 4 o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972; a golygwyd Atodiadau 5 a 6 i'r adroddiad hwn i ddileu gwybodaeth sydd wedi'i heithrio rhag ei chyhoeddi yn unol â pharagraffau 14 a 21 o Ran 4 o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Rheswm dros yr Adroddiad hwn

1. Diben yr adroddiad hwn yw hysbysu'r Cabinet o wrthwynebiadau a dderbyniwyd i'r hysbysiad statudol a gyhoeddwyd yn unol ag Adrannau 41, 42 a 43 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion, fod Cyngor Caerdydd (sef 'yr Awdurdod' o hyn ymlaen), ar ôl ymgynghori â'r bobl briodol ym marn y Cyngor, yn cynnig:
 - Cau Ysgol Gynradd Allensbank, Stryd Llanisien, Caerdydd CF14 3QE.
 - Cau Ysgol Gynradd Gladstone, Heol yr Eglwys Newydd, Caerdydd CF14 3JL.
 - Sefydlu ysgol gynradd cyfrwng Saesneg newydd â dau ddsbarth mynediad (DM) ar safle a rennir presennol Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica.
 - Bydd gan yr ysgol newydd 420 o leoedd a bydd yn darparu ar gyfer yr ystod oedran 3-11 gan gynnwys 48 o leoedd meithrin Cyfwerth ag Amser Llawn (CALI, sef cyfanswm o 96 o leoedd rhan amser).

- Trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan, Heol Seland Newydd, Caerdydd, CF14 3BR i'r safle sydd ar hyn o bryd yn cael ei feddiannu gan Ysgol Gynradd Allensbank, Stryd Llanisien, Caerdydd CF14 3QE a chynyddu ei chapasiti i 420 o leoedd gan gynnwys 96 o leoedd meithrin rhan amser.
2. Byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu gweithredu o fis Medi 2025.
 3. Nodi cyhoeddiad hysbysiad statudol mewn perthynas â chynigion a gyhoeddwyd gan Gorff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol, o fis Medi 2025.

Cefndir

4. Yn ei gyfarfod ar 19 Hydref 2023, cymeradwyodd y Cabinet, yn unol â thelerau Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru), argymhelliad ar gyfer cyhoeddi hysbysiad statudol mewn perthynas ag Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Mynydd Bychan fel y nodir ym mharagraff 1. Mae copi o Adroddiad y Cabinet o 19 Hydref 2023 wedi'i atodi yn Atodiad 1.
5. Cyhoeddwyd yr hysbysiad statudol hwn ar 9 Tachwedd 2023 am gyfnod o 28 diwrnod i roi cyfle i wrthwynebiadau. Daeth cyfnod yr hysbysiad statudol i ben ar 6 Rhagfyr 2023. Mae copi o'r hysbysiad i'w weld yn Atodiad 2.
6. Cyhoeddwyd yr hysbysiad ar wefan y Cyngor, ac fe'i gosodwyd ar safle'r ysgol ac yn yr ardal leol.
7. Dosbarthwyd copïau o'r hysbysiad drwy e-bost i sefydliadau ac ymgynghoreion fel sy'n ofynnol o dan God Trefniadaeth Ysgolion 2018.
8. Hysbyswyd preswylwyr yn yr ardal leol am gyhoeddi'r hysbysiad statudol drwy lythyr.
9. Yn ei gyfarfod ar 26 Hydref 2023 cytunodd Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i symud ei gynigion ymlaen i'r cam nesaf a chyhoeddi hysbysiad statudol cyfreithiol i:
 - Drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica, Heol yr Eglwys Newydd, Caerdydd CF14 3JL, i'r safle sydd ar hyn o bryd yn cael ei feddiannu gan Ysgol Mynydd Bychan, Heol Seland Newydd, Caerdydd, CF14 3BR.
 - Ymestyn ystod oedran yr ysgol o 4-11 i 3-11 gan greu darpariaeth feithrin yn yr ysgol i alluogi 32 lle rhan amser.
 - Byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu gweithredu o fis Medi 2025.

10. Cyhoeddwyd yr hysbysiad statudol ynghylch newidiadau arfaethedig i Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica ar wahân gan y Corff Llywodraethu yn unol â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion. Cyhoeddwyd yr hysbysiad statudol hwn hefyd ar 9 Tachwedd 2023 a daeth y cyfnod rhybudd statudol i ben ar 6 Rhagfyr 2023. Gellir gweld yr hysbysiad ar wefan yr ysgol drwy'r ddolen isod:
www.stmonicasschool.co.uk

Gwrthwynebiadau a Dderbyniwyd i Gynigion Cyhoeddedig y Cyngor

11. Daeth pum gwrthwynebiad i law erbyn dyddiad cau'r hysbysiad statudol sef 6 Rhagfyr 2023.
12. Derbyniwyd dau o'r gwrthwynebiadau gan sefydliadau cynrychioliadol, fel a ganlyn:
 - Corff Llywodraethu Ysgol Glan Ceubal
 - Staff Corff Llywodraethu Ysgol Mynydd Bychan
13. Yn unol â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion, mae Cabinet y Cyngor yn gyfrifol am benderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion, gan gynnwys y rhai sy'n cael eu gwrthwynebu (ac eithrio'r rhai y mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru eu hystyried). Yn unol â hyn, rhaid i'r Cabinet benderfynu cymeradwyo, gwrthod neu gymeradwyo'r cynigion gydag addasiadau. Ni ddylai'r Cyngor ystyried y penderfyniad gyda meddwl caeedig ac mae'n rhaid i unrhyw wrthwynebiadau gael eu hystyried yn gydwybodol.
14. Gellir gweld crynodeb o'r gwrthwynebiadau a dderbyniwyd, ac ymateb y Cyngor i'r gwrthwynebiadau hyn, ym mharagraffau 120 – 252. Mae gwrthwynebiadau gan sefydliadau cynrychioliadol ynghlwm yn Atodiad 3. Mae'r holl wrthwynebiadau eraill ynghlwm yn Atodiad 4.

Gwrthwynebiadau a dderbyniwyd i Gynigion Cyhoeddedig Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica

15. Ni dderbyniwyd unrhyw wrthwynebiadau i'r cynigion a gyhoeddwyd gan Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica fel y nodir ym mharagraff 9.
16. Fel y nodir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion mae'r cynigion felly'n cael eu penderfynu gan y cynigydd.
17. Disgwylir i Gorff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica gyfarfod yn Ionawr 2024 i ystyried a ddylid cytuno ar y newid arfaethedig ai peidio.

Gofynion Cod Cynllunio Trefniadaeth Ysgolion

18. Mae'r Cod Trefniadaeth Ysgolion yn nodi, yn Rhannau 1.3 i 1.14, y ffactorau y dylid eu hystyried gan y cyrff perthnasol (Gweinidogion Cymru, awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a hyrwyddwyr eraill) wrth arfer eu

swyddogaethau o baratoi a chyhoeddi cynigion trefniadaeth ysgolion, a/neu eu cymeradwyo/penderfynu arnynt. Mae'r ffactorau perthnasol ar gyfer y math hwn o gynnig wedi'u nodi ym mharagraffau 19 – 119 o'r adroddiad hwn.

Adran 1.3 Ansawdd a Safonau mewn Addysg

19. Roedd ymateb Estyn, a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori, yn nodi ei farn bod y newidiadau arfaethedig yn debygol o gynnal safon y ddarpariaeth addysg yn yr ardal o leiaf.
20. Byddai'r newidiadau arfaethedig yn darparu patrymau mwy economaidd gynaliadwy o ddarpariaeth ysgolion dros y tymor hir ac yn cefnogi ysgolion i fod yn ariannol gynaliadwy mewn patrwm gwell o ddarpariaeth drwy uno.
21. Byddai'r newidiadau yn caniatáu i ysgolion ddyrannu cyfran uwch o'r gyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny gadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr, darparu gwell cydbwysedd rhwng y lleoedd cynradd cyfrwng Saesneg a Chymraeg sydd ar gael a chynnal y nifer presennol o leoedd ysgol cyfrwng Saesneg sy'n gwasanaethu'r ardal.
22. Mae'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda chyrff llywodraethu ysgolion i sicrhau bod y safonau mewn ysgolion yn uchel, bod yr addysgu'n dda a bod yr arweinyddiaeth a'r llywodraethiant yn gryf.
23. Byddai aildrefnu darpariaeth cyfrwng Saesneg ac ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn beth da o ran parhau i ddatblygu addysg o ansawdd uchel i bob disgybl drwy:
 - Gynnig mwy o gyfleoedd o fewn ysgolion mwy o faint i staff rannu llwyth gwaith ac arbenigedd.
 - Mwy o gyfleoedd i ddatblygu staff yn broffesiynol e.e. athrawon newydd gymhwyso (ANGau) yn gallu arsylwi ar eu hathrawon cyfochrog.
 - Cyfleoedd i staff addysgu yn ôl eu cryfderau gan sicrhau bod dysgwyr yn cael y profiad addysg gorau posib.
 - Nifer uwch o athrawon i arwain ar Feysydd Dysgu, ynghyd ag Addysg Grefyddol, Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh) a Chymhwysedd Digidol.
 - Mwy o gyfleoedd i gynnig ystod ehangach o weithgareddau allgyrsiol/cyfoethogi.
 - Helpu i godi safonau trwy rannu'r gwaith o gyflwyno'r cwricwlwm, arweinyddiaeth ysgolion a rhoi camau ar waith ar y cyd i fynd i'r afael â materion allweddol fel cynhwysiant.
 - Galluogi arferion da, deunyddiau paratoi ac adnoddau.
 - Gwella cyfleoedd gweithgareddau i ddisgyblion gan arwain at wella ansawdd dysgu staff a disgyblion.
 - Mwy o gyfleoedd i Gyngor yr Ysgol a chyfleoedd datblygu disgyblion (yn academaidd ac yn gymdeithasol).
 - Caniatáu trefniadau traws-gyfnod.
 - Symleiddio polisïau a strwythurau.

- Cefnogi gwelliant ysgolion drwy alluogi ysgolion i alw ar adnoddau ysgolion eraill i fynd i'r afael â phroblemau, rhannu arbenigedd, codi disgwyliadau a mynd i'r afael ag anghenion grwpiau penodol o ddisgyblion.
 - Rhoi cyfle i fanteisio ar arbedion maint a rhannu gwasanaethau ar draws yr ysgolion.
 - Posibilrwydd o recriwtio llywodraethwyr yn haws gyda llai o swyddi gwag i lywodraethwyr.
24. Mae safon yr addysg ym mhob ysgol sy'n destun y newidiadau arfaethedig yn dda.
25. Cyflwynwyd y cynigion i ddarparu cydbwysedd mwy priodol o leoedd ac i sicrhau bod modd buddsoddi lefel uwch o gyllid mewn addysgu a dysgu.
26. Nid oes unrhyw wybodaeth ar gael sy'n awgrymu y byddai'r cynigion yn cael effaith negyddol ar ddisgyblion sy'n derbyn Prydau Ysgol am Ddim, disgyblion sy'n derbyn cymorth oherwydd bod ganddynt Saesneg fel iaith ychwanegol, disgyblion o gefndir ethnig lleiafrifol na disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol.
27. Byddai'r newidiadau arfaethedig yn gwella cyfleoedd dysgu i bob dysgwr.

Adran 1.4 Yr angen am leoedd a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion

28. Cyrhaeddodd y niferoedd derbyn i ddosbarthiadau derbyn mewn ysgolion cynradd ledled y ddinas ei anterth ar tua 4,370 o ddisgyblion yn 2015/16 a 2016/17. Mae hyn yn cyfateb i frig y cyfraddau geni a gofnodwyd bum mlynedd ynghynt. Ar yr adeg pan oedd y niferoedd ar eu uchaf, cadwodd Caerdydd tua 8% o leoedd gwag.
29. Ers 2017/18, mae gostyngiad parhaus wedi bod yn y gyfradd enedigaethau, a newidiadau i batrymau mudo yn y ddinas. Mae hyn yn golygu yr amcanestynnir y bydd y nifer sy'n mynd i addysg gynradd ledled y ddinas yn lleihau'n sylweddol tan o leiaf Medi 2025. Fodd bynnag, nid yw newidiadau poblogaeth yr un peth ym mhob rhan o'r ddinas.
30. Gan fod rhieni'n gallu nodi eu hysgolion o ddewis, byddai rhai ysgolion yn parhau i gael niferoedd newydd uchel. I ysgolion eraill fe fydd yr effaith ar niferoedd disgyblion yn llawer mwy nag ar gyfartaledd ledled y ddinas.
31. Mae ysgolion yn derbyn y rhan fwyaf o'u hincwm ar sail niferoedd y disgyblion ar y gofrestr. Bydd gostyngiad yn nifer y disgyblion yn cael effaith fawr ar gyllidebau rhai ysgolion. Mae hynny'n effeithio ar y cyfleoedd addysgu a dysgu y gall yr ysgolion hynny eu cynnig.
32. Mae nifer y lleoedd cynradd sydd ar gael mewn cymunedau presennol yng Nghaerdydd yn ddigon i ddarparu ar gyfer yr holl ddisgyblion, ond amcanestynnir y bydd lefel y lleoedd gwag yn cynyddu.

33. Byddai cynigion i gydbwysu capasiti ysgolion yn well yn erbyn y rhagolygon o ran y lleoedd sydd eu hangen yn cynnig defnydd mwy effeithiol o adnoddau ariannol yr ysgolion. Byddai hyn yn caniatáu i ysgolion ddefnyddio cyfran uwch o'u cyllideb ar gyfer addysgu a dysgu.
34. Mae niferoedd sylweddol o leoedd gwag yn gyffredinol yn yr ysgolion cyfrwng Saesneg y rhagwelir y byddant yn parhau dros y blynyddoedd nesaf.
35. Mae'r nifer presennol o leoedd ysgol gynradd cyfrwng Saesneg yn Ysgolion Cynradd Albany, Allensbank a Gladstone yn ddigonol i ddarparu ar gyfer y galw a ragwelir am leoedd ysgol. Mae hefyd yn caniatáu nifer uchel o leoedd gwag i ymateb i unrhyw amrywiad posibl neu gynnydd parhaus yn y galw, a'r lefelau uchel o symudedd disgyblion yn yr ardal.
36. Ar hyn o bryd, nid yw teuluoedd sy'n symud i'r ardal wedi'r dyddiad cau ar gyfer mynediad i'r dosbarth Derbyn fel arfer yn gallu cael mynediad i Ysgol Mynydd Bychan a gallai ysgol cyfrwng Cymraeg amgen fod cryn bellter o gyfeiriad cartref y teuluoedd hynny.
37. Mae'r newidiadau arfaethedig yn gwella gallu'r ymgeiswyr hynny sy'n symud i'r ardal i gael mynediad teg i leoedd ysgol yn y naill gyfrwng iaith.
38. Byddai'r newidiadau arfaethedig yn:
- cyfuno darpariaeth ysgolion cynradd cymunedol cyfrwng Saesneg ar lefel gyfatebol, neu ostyngiad bach i'r trefniadau presennol.
 - ehangu Ysgol Mynydd Bychan.
 - dim newid yn nifer y lleoedd i ddisgyblion ysgol gynradd yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica.
39. Nid oes digon o le ar safle presennol Ysgol Mynydd Bychan i ganiatáu ar gyfer yr ehangu. Nid oes safle gwag addas ar gael yn agos at yr ysgol a allai ddarparu ar gyfer ehangu Ysgol Mynydd Bychan.
40. Mae digon o gapasiti hefyd yn yr ysgolion presennol sy'n gwasanaethu'r ardal i alluogi ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol. Byddai ad-drefnu darpariaeth yn ffordd briodol o gydbwysu'r cyflenwad a'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn yr ardal. Byddai hefyd yn caniatáu defnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau. Byddai hyn yn cadw hyblygrwydd yn yr ystâd ysgolion er mwyn ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol sy'n effeithio ar yr ardal.
41. Mae'r newidiadau arfaethedig yn cefnogi defnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau.
42. Mae'r cynigion hefyd yn ceisio cynyddu effeithiolrwydd ysgolion a lleihau'r anghydraddoldebau o ran cyflawniad rhwng ardaloedd, grwpiau ac unigolion breintiedig a rhai difreintiedig.

43. Byddai unrhyw gynigion i gynyddu nifer y lleoedd yn y ddarpariaeth Gymraeg, tra bod y nifer derbyn i ysgolion yn disgyn, yn golygu y byddai'r niferoedd sy'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion cyfrwng Saesneg yn disgyn ymhellach.
44. Byddai'r newidiadau arfaethedig yn darparu patrymau mwy economaidd gynaliadwy o ddarpariaeth ysgolion dros y tymor hir ac yn cefnogi ysgolion i fod yn ariannol gynaliadwy mewn patrymau gwell o ddarpariaeth drwy uno. Byddai'r opsiwn hwn yn caniatáu i ysgolion ddyrannu cyfran uwch o'r gyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny gadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr, darparu gwell cydbwysedd rhwng y lleoedd ysgol gynradd cyfrwng Saesneg a Chymraeg sydd ar gael a chynnal y nifer presennol o leoedd ysgol cyfrwng Saesneg sy'n gwasanaethu'r ardal.
45. Y pellter mwyaf rhwng y safleoedd ysgol uchod yw tua 0.5 milltir. Felly, pe bai unrhyw un o'r ysgolion yn cael eu hadleoli ar safle arall, y cynnydd mwyaf yn y pellter teithio rhwng y cartref a'r ysgol ar gyfer disgyblion presennol fyddai 0.5 milltir.
46. Fodd bynnag, mae'r cynnydd cyfartalog mewn pellter rhwng y cartref a'r ysgol, pe bai cynigion yn mynd yn eu blaen, yn sylweddol is na 0.5 milltir.
47. Byddai effaith trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle Allensbank yn arwain at ostyngiad bach iawn yn y pellter y mae'r disgyblion presennol yn teithio.
48. Byddai effaith trosglwyddo Allensbank i safle Gladstone/ Santes Monica a rennir yn arwain at gynnydd o 0.08 milltir i'r disgyblion presennol.
49. Byddai effaith trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle Ysgol Mynydd Bychan yn cynyddu'r pellter teithio gan 0.2 milltir ar gyfartaledd.
50. Felly disgwylir i'r effaith logistaidd ar deuluoedd presennol, o ran yr hyd a'r amser a gymerir i deithio rhwng y cartref a'r ysgol, fod yn fach iawn.
51. Mae teuluoedd sy'n dymuno cael mynediad i ddarpariaeth Gymraeg yn ne dalgylch Ysgol Mynydd Bychan yn aml yn methu â chael eu derbyn i'r ysgol ac mae'r lleoedd amgen agosaf yn bell i ffwrdd. Rhagwelir felly y byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael effaith fach iawn ar ymgeiswyr y dyfodol o ran cael eu derbyn i ysgolion cynradd cymunedol cyfrwng Saesneg neu ysgolion cynradd yr Eglwys yng Nghymru, ond effaith fwy cadarnhaol ar y rhai hynny o fewn dalgylch Ysgol Mynydd Bychan sy'n ceisio cael addysg yn Gymraeg.

Adran 1.5 Adnoddau addysg a goblygiadau ariannol eraill

52. Gwahoddodd Llywodraeth Cymru yr holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru i gyflwyno ceisiadau am arian grant i gefnogi buddsoddiadau cyfalaf sy'n hwyluso twf mewn addysg Gymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg.

53. Llwyddodd Cyngor Caerdydd i sicrhau arian o'r Cynllun Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg hwn gan gynnwys £1.86m i ad-drefnu darpariaeth ysgolion cynradd yng nghanol Caerdydd ac ehangu lleoedd cyfrwng Cymraeg gan 1 Dosbarth Mynediad (210 o leoedd). Diben y Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg yw cefnogi buddsoddiadau cyfalaf sy'n hwyluso twf mewn addysg Gymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg.
54. Mae'r rhaglen cyllid grant wedi'i hanelu'n benodol at brosiectau cyfalaf a fydd yn cyfrannu'n amlwg at gyflawni nod Llywodraeth Cymru o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r arian a ddyrannwyd i Gyngor Caerdydd wedi'i glustnodi i gefnogi ehangu ar y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg a byddai'n caniatáu ar gyfer buddsoddi mewn adeiladau ysgol i gefnogi nifer uwch o ddysgwyr.
55. Nid oes arian refeniw ychwanegol nac arian wedi'i glustnodi i gefnogi'r broses o newid trefniadaethol.
56. Ceisir cael cyllid cyfalaf yn ychwanegol at yr hyn sydd eisoes wedi'i sicrhau gan Lywodraeth Cymru er mwyn gallu hwyluso'r newidiadau i drefn y ddarpariaeth Saesneg. Mae'r Cyngor yn cydnabod, pe bai'r cynigion yn mynd rhagddynt i gael eu gweithredu, y byddai angen blaenoriaethu buddsoddiad yn yr ysgol newydd a sefydlir ar y safle a rennir ar hyn o bryd rhwng Gladstone/Santes Monica yn y Rhaglen Trefniadaeth Ysgolion. Byddai'r buddsoddiad hwn yn cefnogi'r ysgol newydd i gynnal a gwella ymhellach ar ansawdd uchel y ddarpariaeth a gynigir gan yr ysgolion presennol, i ymestyn cyfleoedd dysgu cynhwysol, ac i sicrhau bod y safonau addysg uchel ar gyfer pob disgybl yn y gymuned yn cael eu cadw.
57. Mae'r fformiwla ariannu ysgolion yn seiliedig ar gyllid fesul disgybl a nifer o gyfandaliadau fesul ysgol. Mae cyllid fesul disgybl yn gyffredinol uwch mewn ysgolion llai oherwydd costau'r pennaeth a chostau sefydlog eraill yn sgil nifer is o ddisgyblion.
58. Byddai gostyngiad yn nifer yr ysgolion yng Nghaerdydd felly yn caniatáu lleihau dyraniadau o gyfandaliadau i ysgolion, a byddai'r arian hyn yn cael ei ail-ddosbarthu i ysgolion drwy'r fformiwla cyllido.
59. Yn gyffredinol, gall ysgolion mwy o faint hefyd sicrhau gwell gwerth am arian drwy arbedion maint mewn nifer o feysydd gan gynnwys rheoli contractau ac o bosibl yn eu strwythur staffio. Gellir gwireddu rhai o fanteision un ysgol fwy drwy ffederasiwn ffurfiol o gyrrff llywodraethu neu gytundebau cydweithio rhwng ysgolion, gyda strwythurau staffio mwy effeithlon.
60. Roedd swm y cyllid fesul disgybl yn Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone, Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica ac Ysgol Mynydd Bychan yn uwch na'r cyllid cyfartalog fesul disgybl ar draws 98 ysgol gynradd Caerdydd, sef £3,891.
61. Mae Tabl 1 isod yn nodi sefyllfa gyllidebol yr ysgolion uchod.

Ysgol	Balans a ddygwyd ymlaen Ebrill 2022	Cyllideb Gymeradwy'r Llywodraethwyr 2022/23	Balans a ddygwyd ymlaen Ebrill 2023	Cyllideb Gymeradwy'r Llywodraethwyr 2023/24
	£	£	£	£
Allensbank	23,757	-132,301	-50,628	-274,788
Gladstone	84,651	0	-39,428	-164,920
Santes Monica	41,804	0	34,320	-66,726
Ysgol Mynydd Bychan	170,220	86,286	118,001	17,057

62. Nid yw cynllun Grant Cyfalaf Llywodraeth Cymru yn darparu unrhyw adnoddau ariannol ychwanegol ar gyfer ailstrwythuro strwythurau staffio ysgolion yr effeithir arnynt gan ad-drefnu'r ddarpariaeth. Byddai'r costau hyn yn cael eu talu o gronfeydd ariannol y gwasanaeth Addysg (gan gynnwys cyllidebau a ddirprwywyd i ysgolion neu gyllid CTY).
63. Byddai ehangu Ysgol Mynydd Bychan yn arwain at gostau staffio ac arwain ychwanegol i'r ysgol fyddai'n cael eu talu o gyllideb yr ysgol. Bydd y gyllideb yn cynyddu oherwydd bod mwy o ddisgyblion ar y gofrestr ond bydd y cynnydd cymharol yn y dyraniad cyllideb yn amodol ar newidiadau i gofrestrau disgyblion ym mhob ysgol gynradd. Nodir rhagor o fanylion am gyfyngiadau posibl twf yn yr ysgol hon yn y tymor byr / tymor canolig ym mharagraff 62.
64. Gallai'r bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan olygu bod yr ysgol yn gweithredu rhai dosbarthiadau llai, neu rai dosbarthiadau oedran cymysg, wrth i'r ysgol dyfu. Mae data dewisiadau derbyn ysgolion yn dangos y byddai nifer y disgyblion sy'n cael eu derbyn i'r ysgol yn cynyddu, ond byddai gan yr ysgol lefel uchel o leoedd gwag am nifer o flynyddoedd.
65. Er y byddai cyllideb yr ysgol yn cynyddu wrth i nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr gynyddu, byddai'r gost fesul disgybl yn debygol o fod yn uwch am gyfnod estynedig tra bo'r ysgol yn tyfu. Gan y byddai twf, a buddsoddiad, yn digwydd yn raddol, byddai effaith ariannol newidiadau yn cael ei lleihau lle bynnag y bo modd drwy gyfathrebu effeithiol rhwng y gyfarwyddiaeth Addysg a Chorff Llywodraethu'r Ysgol.
66. Mewn cyfnod lle mae'r niferoedd derbyn yn disgyn ledled y ddinas, mae'r nifer cynyddol disgwylidig fyddai'n cael ei dderbyn i Ysgol Mynydd Bychan yn debygol o leihau'r niferoedd derbyn mewn ysgolion eraill yn yr ardal leol neu mewn ardaloedd cyfagos am nifer o flynyddoedd.
67. Mae bron pob disgybl sydd wedi methu â chael ei dderbyn i Ysgol Mynydd Bychan yn y blynyddoedd diwethaf wedi derbyn lle mewn ysgol gynradd Gymraeg arall. Mae'n bosibl y bydd nifer y disgyblion sy'n cael lleoedd yn yr ysgolion hyn yn lleihau o ganlyniad i'r cynigion; fodd

bynag, rhaid i'r Cyngor gynyddu'r nifer sy'n cael eu derbyn i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ledled y ddinas a byddai effaith anuniongyrchol y nifer cynyddol sy'n cael eu derbyn i ysgolion cyfrwng Cymraeg yn arwain at lai o ddisgyblion mewn ysgolion Saesneg ledled y ddinas.

68. Pe bai cynnig i drosglwyddo Ysgol Gynradd Allensbank safle Ysgol Gynradd Gladstone/Ysgol Gynradd Santes Monica yn cael ei roi ar waith, gyda'r Dosbarth Ymyrraeth Iaith a Lleferydd yn cael ei adleoli, byddai'r gyllideb ddirprwyedig ar gyfer y dosbarth hwn yn mynd gyda'r dosbarth.
69. Dylid nodi bod nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr yn Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone wedi gostwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gyd-fynd â'r niferoedd is sy'n cael eu derbyn i addysg gynradd ledled y ddinas, y rhagwelir iddo barhau'n isel tan o leiaf 2025/2026. Yn y cyd-destun hwn, mae'n debygol y byddai nifer y staff sy'n cael eu cyflogi gan ysgolion yn lleihau, p'un a fydd unrhyw gynigion i ad-drefnu darpariaeth yn mynd rhagddynt ai peidio.
70. Byddai'r arbedion fformiwla cyllideb ysgolion o gyfuno Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone, trwy gau'r ddwy ysgol a chreu un ysgol gynradd dau ddosbarth mynediad fel y'i nodir yn Opsiwn 1, tua £98 mil y flwyddyn yn seiliedig ar ddileu lwfansau cyfandaliadau a ddarperir i'r ysgolion. Fodd bynnag, mae rhai o'r cyfandaliadau hyn ar gyfer ysgolion sydd â niferoedd o dan 150 ar y gofrestr.
71. Byddai'r opsiwn hwn i gyfuno Ysgolion Allensbank a Gladstone a chyfuno eu cyllidebau'n galluogi ailddosbarthu adnoddau ariannol i ysgolion trwy leihau nifer y cyfandaliadau'n sy'n cael eu dyrannu i ysgolion.
72. Pe bai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu symud yn eu blaenau, cynigir y darperir cyfandaliad cyfun o £60,000 i'r ysgol cyfrwng Saesneg dau ddosbarth newydd a sefydlir. Mae'r mecanwaith ariannol hwn ar gael ar hyn o bryd yn y fformiwla ariannu ysgolion a bydd yn cael ei leihau £15,000 fesul cam dros bedair blynedd nes iddo ostwng i sero. Bydd yr ysgol Saesneg dau ddosbarth mynediad hefyd yn derbyn y cyfandaliad o £60,000 a roddir i bob ysgol gynradd. Bydd unrhyw gyfandaliadau eraill a ddarperir i'r ysgolion sy'n cau yn cael eu hailddyrrannu yn ôl i'r dosbarthiad fformiwla ysgolion cynradd cyffredinol.
73. Byddai'r newidiadau yn arwain at ddadleoli Pennaeth presennol ac ailstrwythuro'r arweinyddiaeth. Gallai'r arbedion disgwylidig yng nghyllideb yr ysgol, o'u cymharu â'r ddwy gyllideb bresennol gyda'i gilydd, ddod i tua £100,000 i £114,000 y flwyddyn yn ogystal ag argostau, ar sail canolbwynt ystodau cyflog y tîm arwain presennol a gweithredu strwythur arweinyddiaeth newydd ag un Pennaeth a dau Ddirprwy Bennaeth.
74. Pe bai'r newidiadau'n cael eu symud yn eu blaenau, byddai'r Nifer Derbyn Cyhoeddedig yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica yn cael ei ystyried gan Gorff Llywodraethu'r ysgol, gan

adlewyrchu capasiti'r adeiladau a threfniadaeth arfaethedig y ddarpariaeth oddi mewn iddynt.

75. Mae Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica wedi gosod cyllideb ddiffyg ar gyfer 2023/24 ac mae disgwyl y bydd mewn sefyllfa o ddiffyg cyllidebol yn y blynyddoedd i ddod os bydd lefelau cyllido a staffio yn aros ar lefel debyg. Er y byddai sefydlu darpariaeth feithrin yn Santes Monica, a'r potensial i gynyddu nifer y disgyblion mewn grwpiau blwyddyn eraill, yn cael effaith gadarnhaol ar ei chyllideb o fis Medi 2025, mae'r heriau i ysgolion llai eu maint fantoli eu cyllidebau yn parhau.
76. Mae'r Cyngor yn ymgysylltu ag Esgobaeth yr Eglwys yng Nghymru a'r Archesgobaeth Gatholig i archwilio opsiynau ar gyfer trefnu darpariaeth fwy effeithlon gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i ffedereiddio ysgolion.

Adran 1.6 Ffactorau Cyffredinol Eraill

77. Nid yw'r Cyngor yn disgwyl i'r cynnig gael unrhyw effaith negyddol ar ansawdd safonau addysg i blant o gefndiroedd economaidd difreintiedig.
78. Byddai'r ysgolion yn parhau i gynnig cymorth i ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ôl y gofyn. Nid oes unrhyw wybodaeth ar gael sy'n awgrymu y byddai'r cynigion yn cael unrhyw effaith niweidiol ar yr hyn sydd ar waith ar hyn o bryd.
79. Cynigir y bydd y newidiadau yn:
- cynorthwyo pob ysgol i barhau i wella addysg ar gyfer eu holl ddysgwyr
 - sicrhau bod pob darpariaeth ysgol a gynigir yn diwallu anghenion amrywiol y gymuned leol
 - cynorthwyo ysgolion i fod yn gynaliadwy yn ariannol, gyda chyllidebau ysgol sefydlog
 - cynorthwyo ysgolion i ddyrannu cyfran uwch o gyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny gadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr
 - cynyddu lleoedd cynradd cyfrwng Cymraeg gan un Dosbarth Mynediad (210 disgybl oedran cynradd)
 - atgyfnerthu lleoedd cynradd cyfrwng Saesneg â lefel briodol o leoedd gwag.
80. Rhaid i'r Cyngor hefyd ystyried unrhyw effaith niweidiol a allai godi pe na bai'r cynigion yn mynd yn eu blaen. Mae'r newidiadau arfaethedig wedi'u cyflwyno o fewn cyd-destun cwmp parhaus yn y gyfradd genedigaethau a newidiadau i batrymau mudo yn y ddinas, yr angen i gydbwyso capasiti ysgolion yn well gyda'r rhagolygon manteisio ar leoedd i ganiatáu defnydd mwy effeithiol o adnoddau ariannol yr ysgolion gyda chyfran fwy o gyllidebau ysgolion ar gael ar gyfer addysgu a dysgu ac ymrwymadau polisi cenedlaethol.

81. Pe na bai'r cynigion yn parhau, mae'r pedair ysgol yn y cynnig hwn ymhlith yr ysgolion cynradd lleiaf yng Nghaerdydd. Gall ysgolion bach wynebu mwy o heriau wrth gydbwyso eu cyllideb ac, mewn tro, wrth ddenu a chadw staff ac arweinyddiaeth o ansawdd uchel.
82. Lle mae nifer uwch na'r angen o leoedd mewn ysgol, mae'n rhaid defnyddio rhai adnoddau mewn modd aneffeithlon a gellid eu defnyddio'n well i wella ansawdd addysg pob dysgwr. Ynghyd â hyn mae'r anawsterau sy'n gysylltiedig â gweithredu ysgol gynradd sydd â chyfran uchel o'i lleoedd heb eu llenwi. Mae ysgolion llai, a'r rhai sydd â chyfran uwch o leoedd heb eu llenwi, yn fwyaf tebygol o wynebu anawsterau ariannol.

Adran 1.7 Ffactorau penodol wrth ystyried cau ysgolion

83. Mae'r nifer presennol o leoedd cynradd cyfrwng Saesneg yn Ysgolion Albany, Allensbank a Gladstone yn ddigon i ddarparu ar gyfer y galw a ragwelir am leoedd yn yr ysgolion hyn ac yn cadw lefel uchel o leoedd gwag i ymateb i unrhyw amrywiad posibl neu gynnydd parhaus yn y galw, a'r lefelau uchel o symudedd disgyblion yn yr ardal.
84. Nid oes digon o le ar safle presennol Ysgol Mynydd Bychan i ganiatáu ar gyfer ehangiad ar y safle.
85. Mae'r Cyngor wedi ymchwilio i opsiynau safle amgen a allai fod ar gael ac sydd mewn lleoliadau canolog yn nalgylch presennol Ysgol Mynydd Bychan. Nid oes safle gwag addas ar gael yn agos at yr ysgol a allai ddarparu ar gyfer ehangu Ysgol Mynydd Bychan.
86. Mae'r Cyngor wedi diystyru'r posibilrwydd o beidio â gwneud unrhyw newidiadau i'r ddarpariaeth cyfrwng Saesneg gan na fyddai hynny'n gwireddu'r buddion addysg na'r buddion ariannol i'r ysgolion perthnasol, ac ni fyddai'n caniatáu datrysiad lleol i ordanysgrifiad Ysgol Mynydd Bychan.
87. Yn y gorffennol mae'r Cyngor wedi gwneud defnydd o'r lleoedd gwag yn Ysgol Gynradd Allensbank i letya Swyddogion Cymorth Addysg eraill. Mae'r Cyngor wedi ystyried a fyddai modd defnyddio rhan o safle Allensbank unwaith eto ar gyfer gwasanaethau neu ddarpariaeth arall. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn gwireddu'r manteision addysgol nac ariannol i Ysgol Gynradd Allensbank nac i'r ysgolion eraill. Ni fyddai'n gwrthbwyso'n fawr y costau o gynnal y ddarpariaeth cyfrwng Saesneg bresennol. Ni fyddai'n caniatáu ateb lleol i ordanysgrifiad Ysgol Mynydd Bychan. Mae'r dewis hwn felly wedi'i ddiystyru.
88. Mae'r Cyngor wedi ystyried lleoli darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar y safle a rennir gan Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica a darpariaeth cyfrwng Saesneg ar safle Allensbank ond mae wedi diystyried yr opsiwn hwn.
89. Mae'r nifer sy'n manteisio ar leoedd yn y ddarpariaeth Saesneg, ar hyn o bryd, wedi'i lledaenu'n eang drwy'r ardal, a cheir llawer o ysgolion

Saesneg yn yr ardaloedd ehangach. Mae'r nifer sy'n manteisio ar leoedd cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd wedi'i ganolbwyntio ar ran ogleddol y dalgylch, yn agos at safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a safle Allensbank. Ar hyn o bryd, mae'r pellteroedd teithio i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg amgen yn sylweddol. Mae yna alw mawr hefyd am leoedd cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion cyfagos i'r gogledd o'i dalgylch, gydag ychydig o leoedd gwag ar y cyfan.

90. Mae lleoli darpariaeth cyfrwng Saesneg ar y safle a rennir gan Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica, a darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar safle Allensbank yn golygu y caiff lleoedd eu dosbarthu'n fwy priodol ar gyfer rowndiau derbyn cyfredol a'r dyfodol.
91. Mae'r Cyngor wedi diystyru ad-drefnu'r ddarpariaeth ar safle Ysgol Gynradd Albany. Mae Ysgol Gynradd Albany yn bellach o gyfeiriadau cartref disgyblion sydd wedi cofrestru ar hyn o bryd yn Ysgol Mynydd Bychan, mae ganddi lefel gymharol isel o leoedd gwag yn gyffredinol, sef tua 10%, a defnyddir pob un o'i hystafelloedd dosbarth fel canolfan ddosbarth.
92. Ar y cyfan, mae digon o gapasiti yn yr ysgolion sy'n gwasanaethu'r ardal ar hyn o bryd i alluogi ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol. Mae ad-drefnu darpariaeth yn ffordd briodol o gydbwysu'r cyflenwad a'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn yr ardal, a byddai'n ffordd fwy effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio adnoddau. Byddai ad-drefnu hefyd yn cadw hyblygrwydd yn yr Ystâd Ysgolion er mwyn ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth sy'n effeithio ar yr ardal yn y dyfodol
93. Cyn cyhoeddi'r cynigion a nodir ym mharagraff 1, ymgynghorodd y Cyngor ar dri opsiwn ar gyfer ad-drefnu darpariaeth ysgolion cynradd i wasanaethu'r ardal. Roedd y rhain yn cynnwys yr opsiwn o gadw'r ysgolion cyfrwng Saesneg presennol ac ystyried cydweithrediad neu ffederasiwn ffurfiol rhwng Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone.
94. Er y byddai'r opsiynau hyn yn darparu ystod o fanteision, byddai nifer y manteision a wireddwyd ar gyfer dysgwyr mewn addysg gymunedol cyfrwng Saesneg o dan yr opsiynau hyn yn llai o gymharu â'r cynigion cyhoeddedig gan y byddai defnydd llai effeithlon o gyllidebau'r ysgolion. Ni fyddai cyllid cyfandaliad wedi'i neilltuo i ddarparu cymorth am gyfnod a byddai angen cyfran uwch o gyllidebau'r ysgolion ar gyfer arweinyddiaeth a rheolaeth.
95. Byddai'r cynigion yn cadw pob un o'r safleoedd ysgol presennol, ac felly'n cadw hyblygrwydd yn yr ystâd ysgolion i allu ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol sy'n effeithio ar yr ardal.
96. Mae'r newidiadau arfaethedig yn sicrhau cynaliadwyedd addysg yn y gymuned yn yr hirdymor ac yn sicrhau bod digon o leoedd mewn ysgolion i ddiwallu'r anghenion nawr ac yn y dyfodol.

97. Mae'r ysgolion yn gwasanaethu ystod amrywiol o gymunedau ac yn adlewyrchu eu poblogaeth leol i raddau helaeth. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ceisio darparu cydbwysedd priodol o leoedd lle mae pob math ysgol ar gael i bob grŵp a chefnogir pob ysgol i fod yn hygyrch, ac i gael eu gweld yn hygyrch, i bob grŵp.
98. Mae integreiddio cymunedol yn ganolbwynt i bob ysgol, a chreu amgylchedd sy'n cefnogi diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg. Mae darparu digon a chydbwysedd priodol o leoedd yn sicrhau bod modd cyflwyno'r cwricwlwm a chyflawni amcanion cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
99. Mae'r ysgolion yn cynnig amrywiaeth o weithgareddau ar ôl ysgol i'w disgyblion. Mae'r newidiadau arfaethedig yn cynnig ystod o fanteision, gan gynnwys mwy o gyfleoedd i gynnig ystod ehangach o weithgareddau allgyrsiol gyda'r ysgolion yn gweithio i annog cyfranogiad.
100. Nid oes grwpiau na gweithgareddau cymunedol yn cael eu cynnal ar hyn o bryd gan asiantaethau allanol ar safle Ysgol Gynradd Allensbank; Mae hyn oherwydd y sgaffaldau helaeth sydd yno ar hyn o bryd a gwaith adeiladu parhaus. Mae Ysgol Gynradd Gladstone yn lletya Clwb Taekwondo un diwrnod yr wythnos ar gyfer oedran cynradd hyd at oedolion. Mae Ysgol Mynydd Bychan yn cynnal Clwb Ar Ôl Ysgol dan ofal Playworks o 3.05pm - 6:00pm. Mae'r ysgol hefyd yn lletya cynllun chwarae cyfrwng Cymraeg am ddim o'r enw Bwrlwm am ddwy awr y dydd yn ystod gwyliau'r ysgol.
101. Byddai'n rhaid i gorff llywodraethu'r ysgol gynradd cyfrwng Saesneg a sefydlir benderfynu ar y defnydd o gyfleusterau. Byddai lefel gyffredinol y llety yn aros yr un fath.
102. Ni rhagwelir y byddai trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle presennol Ysgol Gynradd Allensbank yn effeithio ar y Clwb Ar Ôl Ysgol a gynhelir gan Playworks; byddai ehangu'r ysgol yn rhoi cyfle i'r ddarpariaeth hon gynyddu.
103. Ni ragwelir y byddai trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i Ysgol Gynradd bresennol Allensbank yn effeithio ar y cynllun chwarae cyfrwng Cymraeg am ddim o'r enw Bwrlwm am ddwy awr y dydd yn ystod gwyliau'r ysgol

Adran 1.14 Ffactorau ychwanegol i'w hystyried wrth baratoi, cyhoeddi, cymeradwyo neu benderfynu ar gynigion ar gyfer ad-drefnu'r ddarpariaeth AAA

104. Mae gan blentyn anghenion addysgol arbennig os oes ganddo anhawster dysgu sy'n gofyn am ddarpariaeth addysgol arbennig ar ei gyfer. Mae anhawster dysgu yn golygu bod y plentyn yn ei chael hi'n llawer anoddach dysgu na'r rhan fwyaf o blant o'r un oed neu fod gan y plentyn anabledde sy'n gofyn am wahanol gyfleusterau addysgol i'r rhai y mae'r ysgol yn eu darparu ar gyfer plant yn gyffredinol.

105. Daeth Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 (Cod ADY) a'r rheoliadau i rym ar 1 Medi 2021 i sicrhau y gall plant a phobl ifanc gael mynediad at gymorth ychwanegol sydd wedi'i gynllunio a'i warchod yn briodol i fodloni eu hanghenion, gyda dysgwyr wrth wraidd y broses.
106. Mae plant yn symud o'r system anghenion addysgol arbennig (AAA) i'r system anghenion dysgu ychwanegol (ADY) mewn grwpiau dros gyfnod o 3 blynedd o fis Medi 2021, er mwyn sicrhau digon o amser i ysgolion ac awdurdodau lleol drafod y gefnogaeth sydd ei hangen ac i baratoi cynlluniau.
107. Mae Tabl 2 dros y dudalen yn dangos canran y disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol ym mhob un o'r ysgolion lle cynigir newidiadau yn 2022 (CYBLD 2022).

Ysgol	% y Disgyblion ar gynllun Gweithredu gan yr Ysgol*	% y Disgyblion ar gynllun Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy*	% y Disgyblion â datganiad ADY*	% y disgyblion â CDU*
Ysgol Gynradd Allensbank	4.1%	5.2%	2.6%	1.6%
Ysgol Gynradd Gladstone	1.7%	0.0%	1.2%	3.5%
Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica	0.7%	5.1%	0.7%	0.0%
Ysgol Mynydd Bychan	0.0%	0.0%	1.0%	0.0%

108. Nid oes gwybodaeth ar gael sy'n awgrymu y byddai'r cynigion yn effeithio'n negyddol ar ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Does dim gostyngiad arfaethedig i'r gefnogaeth sydd ar gael i ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol.
109. Mae yna ddosbarth ymyrraeth gynnar Lleferydd ac iaith sy'n cael ei gynnal gan Ysgol Gynradd Allensbank. Mae'r Cyngor yn derbyn hyd at 8 plentyn Cyfnod Sylfaen i'r ddarpariaeth dinas gyfan hon, nad oeddent yn gwneud cynnydd digonol, ond sydd â digon o botensial i ddychwelyd i'w hysgol brif ffrwd leol.
110. Mae'r lleoliadau yn para rhwng 1-3 blynedd, gan ddibynnu ar gynnydd. Mae'r disgyblion yn cael eu cofrestru'n ddeuol yn eu hysgol leol, ac yn cael cefnogaeth i ddychwelyd i'r ysgol honno ar ddiwedd y lleoliad. Mae disgyblion yn parhau i fynychu eu hysgol leol o leiaf un diwrnod yr

wythnos, er mwyn cadw cyswllt â ffrindiau lleol a pharatoi at ddychwelyd yno'n llawn amser.

111. Byddai ystyriaeth yn cael ei rhoi i leoliad y dosbarth Lleferydd ac Iaith dinas-gyfan yn y dyfodol, a allai naill ai gael ei leoli yn y safle a rennir gan Gladstone a St Monica neu mewn ysgol arall.
112. Gallai'r cynnig i ehangu Ysgol Mynydd Bychan i ddau ddosbarth mynediad, a throsglwyddo i safle Ysgol Gynradd Allensbank, roi'r cyfle i ystyried sefydlu canolfan adnoddau arbenigol drwy gyfrwng y Gymraeg. Byddai angen datblygu cynigion ar wahân ar gyfer y ddarpariaeth hon.

Adran 1.15 Ffactorau i'w hystyried wrth gymeradwyo / penderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion

113. Mae'r newidiadau arfaethedig yn amodol ar gytundeb Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol.
114. Bod yr ymgynghoriad ar y newidiadau arfaethedig wedi ei gynnal yn unol â gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (Tachwedd 2018).
115. Anfonwyd y ddogfen ymgynghori at y rhai y dylid bod wedi'i hanfon atynt ac ymgynghorwyd â disgyblion mewn ysgolion lleol. Rhoddwyd yr amser gofynnol (o leiaf 42 diwrnod y mae o leiaf 20 ohonynt yn ddiwrnodau ysgol) i ymateb i'r ymgynghoriad.
116. Roedd y ddogfen ymgynghori yn cynnwys y wybodaeth ragnodedig fel y nodir yn y Cod.
117. Cydymffurfiwyd â'r amserlen a'r cynnwys sy'n ofynnol mewn perthynas â'r adroddiadau ymgynghori.
118. Roedd cyhoeddi'r hysbysiadau statudol yn cydymffurfio â gofynion y Cod ac roedd yr hysbysiad yn cynnwys yr holl wybodaeth ragnodedig.
119. Cafodd y cynigion eu cyhoeddi'n unol â gofynion y Cod ac roeddent yn cynnwys yr holl wybodaeth ofynnol.

Gwrthwynebiadau i'r cynnig

120. Derbyniodd y Cyngor bum gwrthwynebiad erbyn dyddiad cau'r hysbysiad statudol.
121. Gellir gweld crynodeb o'r gwrthwynebiadau, a gyflwynir mewn italig, ac ymateb y Cyngor i'r gwrthwynebiadau hyn isod. Mae'r gwrthwynebiadau wedi'u hatodi'n yn Atodiad 3 ac Atodiad 4.

Cais am ysgol newydd ar safle Tŷ'r Cwmnïau

122. *Dylai'r Cyngor ystyried yr opsiwn o ddefnyddio safle Tŷ'r Cwmnïau fel rhan o ad-drefniant/ehangu ysgolion darpariaeth cyfrwng Cymraeg yng ngogledd Caerdydd.*
123. *Mae'r Cyngor yn parhau i geisio defnyddio hen adeilad sy'n anodd a chostus i'w gynnal gan nad yw'n ynni-effeithlon, sy'n cael effaith ddifrifol ar gyllideb yr ysgol (Ysgol Mynydd Bychan).*
124. *Byddai adeilad newydd ar safle Tŷ'r Cwmnïau yn caniatáu i Ysgol Mynydd Bychan gael ardaloedd chwarae mwy, gan gynnwys ardaloedd glaswelltog, nad ydynt ar gael yn unrhyw un o'r tri safle ysgol (sef Allensbank, Gladstone a Mynydd Bychan). Byddai'r gofod allanol gwyrdd yn gaffaeliad aruthrol i'r ysgol ac yn atal yr angen i gerdded plant i Ganolfan Maendy neu safle Talybont Prifysgol Caerdydd i ddefnyddio eu cyfleusterau.*
125. *Mae'n rhaid i'r Cyngor ystyried safle'r Tŷ'r Cwmnïau yn briodol fel rhan o'r cynigion hyn cyn symud ymlaen ymhellach.*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

126. Gwahoddodd Llywodraeth Cymru yr holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru i gyflwyno ceisiadau am arian grant i'w chynllun Grant Cyfalaf cyfrwng Cymraeg cenedlaethol yn 2018 i gefnogi buddsoddiadau cyfalaf sy'n hwyluso twf mewn addysg Gymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg. Y maen prawf allweddol ar gyfer asesu, ac os oes angen, blaenoriaethu prosiectau fyddai'r cyfraniad y byddai prosiectau'n ei wneud at darged 2050 o ran niferoedd y siaradwyr Cymraeg.
127. Llwyddodd y Cyngor i sicrhau arian o'r Cynllun Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg gan gynnwys £1.86m i ad-drefnu darpariaeth ysgolion cynradd yng nghanol Caerdydd ac ehangu lleoedd cyfrwng Cymraeg gan 1 dosbarth mynediad (210 o leoedd).
128. Mae'r rhaglen cyllid grant wedi'i hanelu'n benodol at brosiectau cyfalaf a fydd yn cyfrannu'n amlwg at gyflawni nod Llywodraeth Cymru o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r arian a ddyrannwyd i'r Cyngor wedi'i glustnodi i gefnogi ehangu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg a byddai'n caniatáu ar gyfer buddsoddi mewn adeiladau ysgol i gefnogi nifer uwch o ddysgwyr.
129. Gwnaeth cais llwyddiannus y Cyngor am grant ganiatáu adnewyddu cyfleusterau presennol yn nalgylch Ysgol Mynydd Bychan. Ni chyflwynodd y Cyngor gais i gaffael safle ac adeiladu ysgol. Pe bai safle wedi'i nodi ac ar gael, byddai cost y gwaith adeiladu wedi bod yn sylweddol uwch na'r grant a sicrhawyd ac o raddfa fwy na dyraniadau i Awdurdodau Lleol eraill. Roedd safleoedd ac adeiladau ysgol addas ar gael yn yr ardal leol i hwyluso'r newid sefydliadol gyda buddsoddiad.
130. Mae digon o gapasiti hefyd yn yr ysgolion presennol sy'n gwasanaethu'r ardal i alluogi ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol. Byddai ad-drefnu darpariaeth yn ffordd briodol o gydbwysu'r cyflenwad a'r galw am

ddarpariaeth cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn yr ardal. Byddai hefyd yn caniatáu defnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau. Byddai hyn yn cadw hyblygrwydd yn yr ystâd ysgolion er mwyn ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol sy'n effeithio ar yr ardal.

131. Fel yr amlinellwyd yn Adroddiad y Cabinet ar 19 Hydref 2023 ac yn ystod yr ymgynghoriad, mae'r Cyngor wedi ymchwilio i opsiynau safle amgen yn y gymuned, a allai fod ar gael ac wedi'u lleoli'n ganolog o fewn dalgylch presennol Ysgol Mynydd Bychan, gan gynnwys Tŷ'r Cwmnïau. Mae'r Cyngor yn trafod yn rheolaidd ag Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth ynghylch Tŷ'r Cwmnïau, ond bydd y safle ond ar gael unwaith y bydd llety amgen addas ar gael i feddianwyr presennol yr adeilad. Mae'r Cyngor wedi cofrestru ei ddiddordeb mewn caffael y safle ar gyfer darpariaeth addysg amgen, ond hyd yma nid oes telerau wedi'u trafod ac felly ni ellir ei ystyried fel opsiwn hyfyw o dan y cynigion hyn.
132. Nid oes safle gwag addas ar gael ar hyn o bryd yn agos at yr ysgol a allai ddarparu ar gyfer ehangu Ysgol Mynydd Bychan.
133. Bydd y Cyngor yn adolygu cyfleoedd safle sy'n codi yn y dyfodol sy'n cefnogi ad-drefnu a byddai'r rhain yn cael eu hystyried yn briodol yn erbyn blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor a'r blaenoriaethau a'r meini prawf perthnasol mewn unrhyw raglen fuddsoddi fel y grant cyfalaf cyfrwng Cymraeg a Chymunedau Dysgu Cynaliadwy.

Priodoldeb adeilad Ysgol Gynradd Allensbank ar gyfer Ysgol Mynydd Bychan

134. *'Mae pryderon ynghylch a ellir addasu a newid adeiladau Ysgol Gynradd Allensbank i ddarparu cyfleusterau cyfartal/tebyg i'r rhai ar safle presennol Ysgol Mynydd Bychan e.e. ardaloedd addysgu allanol sydd â chysylltiadau uniongyrchol â'r ystafelloedd dosbarth.'*
135. *'Nid yw'r diffyg ymgysylltiad â CADW ynghylch y potensial i wneud newidiadau i adeilad Ysgol Gynradd Allensbank yn caniatáu i'r ffeithiau llawn gael eu hystyried.'*
136. *'Nid oes gwybodaeth wedi'i darparu am gostau rhedeg a chyfleustodau adeilad Ysgol Gynradd Allensbank. Bydd yn rhaid i Ysgol Mynydd Bychan gadw llefydd gwag wrth i'r ysgol dyfu ond gyda gorbenion mwy, a fydd yn effeithio ar yr ysgol.'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

137. Mae digon o le awyr agored ar gael ar safle Ysgol Gynradd Allensbank i ddarparu ar gyfer Ysgol Mynydd Bychan fwy. Mae gan safle presennol Ysgol Mynydd Bychan ddarpariaeth awyr agored o tua 1100m²; mae gan safle Ysgol Gynradd Allensbank ddarpariaeth awyr agored o tua 2000m² gyda'r opsiwn am fwy o le awyr agored os caiff unrhyw ran o'r ddarpariaeth maes parcio bresennol o tua 600m² ei hail-bwrpasu.

138. Fel yr amlinellwyd yn Adroddiad y Cabinet ar 19 Hydref 2023 ac yn ystod yr ymgynghoriad, byddai unrhyw newidiadau i'r adeiladau a'r ardaloedd allanol gan ddefnyddio Grant Cyfalaf Llywodraeth Cymru yn cael eu hystyried ar gam dylunio diweddarach. Mae'r cyllid cyfalaf wedi'i neilltuo i alluogi ehangu addysg cyfrwng Cymraeg. Byddai'r Cyngor yn nodi ac yn cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer y buddsoddiad mewn partneriaeth â Chorff Llywodraethu Ysgol Mynydd Bychan. Gall hyn gynnwys addasiadau i ardaloedd addysgu allanol gyda chysylltiadau uniongyrchol â'r ystafelloedd dosbarth os penderfynir eu bod yn flaenoriaeth buddsoddi i'r Corff Llywodraethol.
139. Roedd adroddiad y Cabinet ar 19 Hydref 2023 hefyd yn amlinellu bod pob ysgol yn derbyn cyllid ar gyfer defnydd ynni o fewn ei chyllideb ddirprwyedig. Mae'r dyraniad yn seiliedig ar ddefnydd gwirioneddol o'r flwyddyn flaenorol wedi'i leihau gan gyfran effeithlonrwydd ynni tybiannol. Sgôr weithredol perfformiad ynni cyffredinol Allensbank yw 'C', gyda sgôr o 75. Sgôr weithredol perfformiad ynni cyffredinol Ysgol Mynydd Bychan yw 'C', gyda sgôr o 65. Y sgôr nodweddiadol ar gyfer adeilad cyhoeddus yw 100. Mae'r sgôr nodweddiadol hon yn rhoi sgôr weithredol o D. Cyhoeddir gwybodaeth ardystio a sgoriau perfformiad ynni ar-lein yn [Dod o hyd i dystysgrif ynni - GOV.UK \(www.gov.uk\)](http://www.gov.uk).
140. Ers yr aseswyd sgôr gweithredol perfformiad ynni Allensbank, disgwylir i waith i wella adeiladau'r ysgol, gan gynnwys atgyweirio a disodli toeau a ffenestri, fod wedi gwella'r perfformiad cyffredinol. Fodd bynnag, mae defnydd ynni adeilad yn dibynnu ar nifer o ffactorau sydd hefyd yn cynnwys sut mae'r cyfleusterau'n cael eu gweithredu gan ei ddefnyddwyr.
141. Byddai ehangu Ysgol Mynydd Bychan ar safle Allensbank yn cael ei gyflwyno'n raddol o fis Medi 2025, drwy gynyddu'r nifer derbyn ar gyfer y grwpiau blwyddyn meithrin a Derbyn yn unig yn y lle cyntaf. Felly nid oes angen i'r ysgol ddefnyddio'i holl le yn 2025/2026 a gallai ganiatáu i rannau o'r ddau adeilad gael eu cau i'r staff a disgyblion i gyfyngu'r effaith ar gyllideb yr ysgol a/neu tra bod gwaith yn cael ei wneud.
142. Byddai ehangu'r ysgol yn peri costau staffio ac arwain ychwanegol i'r ysgol fyddai'n cael eu talu o gyllideb yr ysgol. Byddai'r gyllideb yn cynyddu yn unol â'r nifer uwch o ddisgyblion sydd ar y gofrestr. Byddai'r Cyngor yn cefnogi'r ysgol i gynllunio a blaenoriaethu gwariant gyda swyddog rheoli ariannol lleol pwrpasol yn darparu cyngor.
143. Gallai'r bwriad i ehangu olygu bod yr ysgol yn gweithredu rhai dosbarthiadau llai, neu rai dosbarthiadau oedran cymysg, wrth i'r ysgol dyfu. Mae data dewisiadau derbyn ysgolion yn dangos y byddai nifer y disgyblion sy'n cael eu derbyn i'r ysgol yn cynyddu, ond byddai gan yr ysgol lefel uchel o leoedd gwag am nifer o flynyddoedd. Er y byddai cyllideb yr ysgol yn cynyddu wrth i nifer y disgyblion gynyddu, byddai'r gost fesul disgybl yn debygol o fod yn uwch am gyfnod estynedig tra bo'r ysgol yn tyfu. Wrth i dwf, a buddsoddiad, gael eu cyflwyno'n raddol, byddai effaith ariannol newidiadau yn cael ei lleihau lle bynnag y bo modd.

Priodoldeb adeiladau ysgol Gladstone a Santes Monica ar gyfer disgyblion Allensbank

144. *'Mae'r cynigion yn symud eu plant i leoliad sydd wrthi'n cael ei adeiladu a'i atgyweirio, sydd â llai o le ac ansawdd is o adeilad addysgol ac yn lle hynny'n rhoi ysgol cyfrwng Cymraeg yn yr adeilad gwell, sydd wedi bod yn destun gwaith helaeth.'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

145. Roedd y gwaith a wnaed ar safle Allensbank a safleoedd cyfun Gladstone a Santes Monica yn waith angenrheidiol i atgyweirio adeiladwaith yr adeiladau ac i sicrhau diogelwch yr holl ddefnyddwyr. Disgwylir i'r holl waith sydd ar y gweill gael ei gwblhau cyn diwedd blwyddyn academaidd 2023/2024. Mae hyn ymhell cyn y dyddiad gweithredu, sef Medi 2025, os penderfynir bwrw ymlaen â'r cynnig.
146. Mae gan y naill ysgol ddigon o gapasiti ar gyfer ysgol dau ddsbarth mynediad a'r elfennau allweddol sydd eu hangen i sicrhau darpariaeth addysg effeithiol i ddysgwyr meithrin ac oedran cynradd. Mae'r safle a rennir rhwng Gladstone a Santes Monica'n elwa o adeiladau ychwanegol ar y safle i gefnogi cynigion ychwanegol o ddarpariaeth, fel clwb ar ôl ysgol neu ymyrraeth.

Effaith ehangu Ysgol Mynydd Bychan ar Ysgol Glan Ceubal

147. *'Ers ei sefydlu mae Ysgol Glan Ceubal wedi tyfu i fod yn ysgol lwyddiannus uchel ei pharch ond gallai ehanguad arfaethedig Ysgol Mynydd Bychan i 2DM gael effaith sylweddol ar yr ysgol.'*
148. *'Gallai ehangu Ysgol Mynydd Bychan arwain at lai o blant yn derbyn lle yn Ysgol Glan Ceubal gyda goblygiadau ariannol uniongyrchol i'r ysgol. Ni roddwyd sicrwydd ynghylch unrhyw wrthbwyso ariannol i'r ysgolion hynny yr effeithir arnynt e.e. cyfandaliad ailadroddus.'*
149. *'Mae'n ymddangos bod y Cyngor wedi ymrwymo i adolygiad o ddalgylchoedd er mwyn cydbwyso nifer y lleoedd sydd ar gael gyda'r galw a ragwelir a chynnydd yn erbyn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, fodd bynnag, ni ddarparwyd manylion ynghylch amseriad yr adolygiad.'*
150. *'Mae Ysgol Glan Ceubal yn cynnwys disgyblion o ddalgylch Ysgol Mynydd Bychan. Y dewis naturiol i rieni o ddalgylch Ysgol Mynydd Bychan o 2025 fyddai ceisio am le yn yr ysgol. Ni chafodd yr effaith debygol ar niferoedd disgyblion Ysgol Glan Ceubal o ganlyniad i hyn ei fesur yn yr adroddiad a ystyriwyd gan y Cabinet ar 19 Hydref 2023, felly ni allai'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ystyried hyn yn llawn.'*
151. *'Mae gan Ysgol Glan Ceubal ddalgylch cymharol fach. Mae'r ysgol wedi dibynnu ar nifer sylweddol o blant o'r tu allan i'r dalgylch i wneud*

dosbarthiadau ac felly gall y newidiadau arfaethedig effeithio'n anghymesur arni.'

152. *'Pa sicrwydd y gall y Cabinet ei roi fod Ysgol Glan Ceubal yn ysgol werthfawr a bod unrhyw anfantais sy'n gysylltiedig ag ehangu Ysgol Mynydd Bychan (yn amodol ar gasgliad adolygiad dalgyloch) wedi'i deall yn llawn?'*
153. *'Pa sicrwydd y gall y Cabinet ei roi na fydd Ysgol Glan Ceubal yn dioddef gostyngiad rhagweladwy, meintiol ac anghynaliadwy yng nghyllideb ddyranedig yr ysgol sy'n deillio o ostyngiad yn nifer y disgyblion sy'n mynychu'r ysgol o ddalgyloch Ysgol Mynydd Bychan?'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

154. Fel yr amlinellwyd yn Adroddiad y Cabinet ar 19 Hydref 2023 ac yn ystod yr ymgynghoriad, bydd y newidiadau arfaethedig i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ac atgyfnerthu darpariaeth cyfrwng Saesneg yn effeithio ar y nifer sy'n derbyn lleoedd mewn ysgolion eraill.
155. Rhaid i'r cynigion a gyflwynir sicrhau bod twf ysgolion yn gynaliadwy, ac mae'n rhaid lleihau'r effaith negyddol bosibl ar ysgolion eraill.
156. Byddai disgwyl i'r gwaith o ehangu Ysgol Mynydd Bychan i 2DM alluogi cynnydd yn y nifer sy'n manteisio ar leoedd yn yr ysgol.
157. Pe bai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu gweithredu, disgwylir y byddai'r rhan fwyaf o'r disgyblion ychwanegol a gofrestrir yn Ysgol Mynydd Bychan yn dod o fewn ei dalgyloch, a gallai rhai fod o ardaloedd eraill o'r ddinas. Mae hyn yn ystyried patrymau dewis ysgol diweddar, a'r gostyngiad cyffredinol yn y boblogaeth a fydd yn mynd i addysg gynradd yn y tair rownd derbyn nesaf.
158. Byddai cynnydd yn y nifer sy'n manteisio ar leoedd yn Ysgol Mynydd Bychan ar gyfer plant o fewn ei dalgyloch yn golygu y byddai nifer y plant yn yr ardal sy'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion cyfrwng Saesneg lleol yn lleihau. Byddai cynnydd yn y nifer fyddai'n manteisio ar leoedd yn Ysgol Mynydd Bychan o'r tu allan i'w dalgyloch yn golygu y byddai'r nifer fyddai'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg eraill, mewn rhannau eraill o'r ddinas, yn debygol o leihau.
159. Mae Ysgol Mynydd Bychan wedi tanysgrifio'n llawn ym mhob cylch derbyn ym mlynnyddoedd ysgol 2018/19 i 2022/23. Bob blwyddyn, roedd digon o leoedd mewn ysgolion oedd yn gwasanaethu dalgyloedd cyfagos ar gyfer y disgyblion hynny nad oedd yn gallu cael eu derbyn. Fodd bynnag, i blant o fewn dalgyloch Ysgol Mynydd Bychan, roedd lleoedd mewn ysgolion amgen yn aml yn sylweddol bellach o'u cyfeiriad cartref.
160. Mewn pedwar o'r chwe chylch derbyn diwethaf, nid yw'r ysgol wedi gallu derbyn pob plentyn o fewn ei dalgyloch a oedd am gael lle yn ei dosbarth Derbyn. Mae'r nifer sy'n dewis derbyn lleoedd o blith blant yn ne'r

dalgyrch, mewn rhannau o Cathays a'r Rhath, yn isel ac ni fyddai ymgeiswyr yn yr ardal hon wedi gallu cael eu derbyn. Nid yw llawer o ymgeiswyr sy'n byw yn y dalgyrch, sy'n byw i'r gogledd o Rodfa'r Dwyrain, yn gallu cael mynediad chwaith.

161. I'r rhai sy'n ymgeisio yn ne dalgyrch Ysgol Mynydd Bychan, mae'r ysgolion agosaf yn sylweddol pellach. Yr ysgolion agosaf nesaf yw Ysgol Glan Ceubal (Ystum Taf), Ysgol Glan Morfa (Sblot) ac Ysgol y Berllan Deg (Llanedern). I ymgeiswyr sydd â chyfeiriad cartref i'r gogledd o Rodfa'r Dwyrain, yr ysgolion agosaf nesaf yw Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd, Ysgol Glan Ceubal neu Ysgol y Wern. Mae pob un o'r rhain yn bellach i ffwrdd, ac mae Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd ac Ysgol y Wern wedi tanysgrifio'n llwyr mewn llawer o'u hymgymeriadau diweddar.
162. Yn y cylch derbyn i addysg gynradd yn 2023/24, cafodd pob ymgeisydd am fynediad i Ysgol Mynydd Bychan gynnig lle ar y diwrnod cynnig cenedlaethol. Roedd Ysgol Glan Ceubal wedi'i thanysgrifio'n llawn ar ddiwrnod cynnig cenedlaethol 2023. Fodd bynnag, mae lefel y lleoedd gwag ar yr adeg derbyn i ddisbarthiadau Derbyn yng ngogledd/canol Caerdydd ar lefel isel.
163. Yn y rowndiau diweddarach o ddyraniadau derbyn i'r flwyddyn Derbyn, cyfanswm y lleoedd gwag rhwng Ysgol Mynydd Bychan, Ysgol Glan Ceubal, Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd ac Ysgol y Wern oedd tri lle.
164. Mae'r rhagamcanion yn dangos y bydd angen lleoedd ar gyfanswm poblogaeth o 88 – 107 o ddisgyblion yn dalgyrch Ysgol Glan Ceubal yn y cyfnod 2024 – 2026. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae canran y dysgwyr o fewn dalgyrch yr ysgol sy'n manteisio ar le mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg wedi amrywio rhwng 11% a 25%.
165. Mae dalgyrch Ysgol Glan Ceubal o faint digonol i gefnogi ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg un dosbarth mynediad a chaniatáu ar gyfer twf yn nifer y bobl sy'n derbyn lleoedd yn gyson â'r targedau a osodwyd yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg cymeradwy Caerdydd.
166. Gallai newidiadau i ddalgyrchchoedd ar ei ben ei hun daro cydbwysedd rhwng nifer y lleoedd sydd ar gael, a'r galw a ragwelir am lleoedd, a byddai'n caniatáu cynnydd cyfyngedig yn y nifer sy'n derbyn lle ar draws yr ardal ehangach.
167. Fodd bynnag, ni fyddai'r lefel a ragwelir o lleoedd gwag yn ddigonol i gynyddu'r nifer sy'n derbyn lle mewn addysg Gymraeg yn sylweddol yn y tymor hwy, er mwyn bodloni twf targedig Caerdydd fel y nodir yn CSCA Caerdydd.
168. Er y gallai newidiadau i'r dalgyrchchoedd wella cydbwysedd lleoedd dros dro, felly, mae'n bosibl na fyddai'r newidiadau hyn ar eu pen eu hunain yn cefnogi twf yn yr hirdymor ac ni fyddai'n cynrychioli cyfraniad digonol tuag at gyrraedd y targed twf sydd wedi'i nodi yn CSCA Caerdydd.

169. Dros y ddeng mlynedd ddiwethaf, cafodd y galw cynyddol am leoedd cyfrwng Cymraeg ei fodloni a'i ysgogi/gefnogi drwy ehangu'r ysgolion cyfrwng Cymraeg presennol. Efallai y bydd angen mwy o ddarpariaeth er mwyn ateb galw cynyddol pellach mewn rhai rhannau o Gaerdydd. Byddai nifer y plant sy'n dewis derbyn lleoedd cyfrwng Cymraeg yn cynyddu ymhellach drwy agor neu ehangu mwy o ysgolion Cymraeg.
170. Bu twf cyfartalog o chwarter pwynt canran bob blwyddyn yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg y dewisir eu derbyn.
171. Os bydd canran y disgyblion sy'n mynd i ddosbarthiadau Derbyn cyfrwng Cymraeg yn cynyddu ar yr un gyfradd rhwng 2021 a 2030, byddai 20% o ddisgyblion yn dechrau mewn dosbarthiadau Derbyn cyfrwng Cymraeg ym Medi 2030. Y targed y mae Llywodraeth Cymru wedi'i bennu ar gyfer Caerdydd yw sicrhau twf rhwng 25% a 29% o ddysgwyr Blwyddyn 1 i gael addysg Gymraeg erbyn diwedd y cyfnod o ddeng mlynedd.
172. Byddai capasiti presennol ysgolion a dosbarthiadau cynradd cyfrwng Cymraeg yng Nghaerdydd yn ddigonol i ddarparu ar gyfer hyd at 21.8% o'r boblogaeth ddisgyblion, y disgwylir iddynt gofrestru ym mlwyddyn ysgol 2024/2025. Fodd bynnag, er mwyn cyflawni'r lefel twf darged, byddai angen twf blynyddol o rhwng 0.75% ac 1.15% ledled y ddinas.
173. Mae'n rhaid i'r Cyngor gynyddu'r nifer sy'n derbyn lleoedd ledled y ddinas i gyrraedd y targedau a osodwyd. Ni all y Cyngor, felly, ddibynnu ar leoedd ar gyfer y twf targed mewn galw mewn ysgolion sy'n gwasanaethu dalgychoedd cyfagos.
174. Byddai'r Cyngor yn parhau i gefnogi'r ysgol i gynllunio a blaenoriaethu gwariant gyda swyddog rheoli ariannol lleol pwrpasol yn darparu cyngor.

Effaith ar staff ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg

175. *'Bydd staff ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg effeithlon, medrus, o ansawdd uchel yn colli eu swyddi. Er y byddai cyfleoedd fel rhan o ehangu Ysgol Mynydd Bychan, ni fydd y rhain ar gael i staff Saesneg eu hiaith. Felly gwahaniaethir yn erbyn staff sydd ddim yn siarad Cymraeg.'*
176. *'Bydd swm sylweddol o gyllid yn cael ei fuddsoddi yn yr ysgol Gymraeg newydd hon tra bod llawer o ysgolion yn wynebu diffyg ac... rydw i wedi cael ar ddeall y bydd yn rhaid i staff presennol Ysgol Gynradd Gladstone ailymgeisio am eu swyddi presennol.'*
177. *'Nid yw'r Cyngor na Llywodraeth Cymru wedi cefnogi hyfforddi staff addysgol i siarad Cymraeg, ond eto maen nhw'n agor mwy o ysgolion. Dylai datblygu lefel Cymraeg staff ysgolion cyfrwng Saesneg fod yn flaenoriaeth i gefnogi ysgolion cyfrwng Saesneg i ddod yn ddwyieithog gan ddarparu staff addysgol o ansawdd uwch mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg.'*

178. *'Mae lles staff yn hanfodol i sicrhau eu bod yn gallu diwallu anghenion dysgwyr ac ni ddylai staff orfod defnyddio eu hamser gwyliau i baratoi.'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

179. Mae'r newidiadau arfaethedig wedi'u cyflwyno o fewn cyd-destun cwmp parhaus yn y gyfradd genedigaethau a newidiadau i batrymau mudo yn y ddinas, yr angen i gydbwyso capasiti ysgolion yn well gyda'r rhagolygon manteisio ar leoedd i ganiatáu defnydd mwy effeithiol o adnoddau ariannol yr ysgolion gyda chyfran fwy o gyllidebau ysgolion ar gael ar gyfer addysgu a dysgu ac ymrwymadau polisi cenedlaethol.
180. Mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r effaith ar staff yn yr ysgolion dan sylw ac mae Gwasanaeth Adnoddau Dynol y Cyngor wedi ymrwymo i barhau i weithio'n uniongyrchol gyda'r ysgolion dan sylw, a gydag undebau llafur, i sicrhau bod staff yn cael cymorth drwy'r broses newid.
181. Mae strwythur staffio ysgolion yn cysylltu'n uniongyrchol â nifer y disgyblion ar y gofrestr ac mae unrhyw benderfyniadau a wneir ynghylch staffio yn fater i'r Corff Llywodraethu perthnasol gan ystyried yr adnoddau ariannol sydd ar gael.
182. Lle mae nifer uwch na'r angen o leoedd mewn ysgol, mae'n rhaid defnyddio rhai adnoddau mewn modd aneffeithlon a gellid eu defnyddio'n well i wella ansawdd addysg pob dysgwr. Ynghyd â hyn mae'r anawsterau sy'n gysylltiedig â gweithredu ysgol gynradd sydd â chyfran uchel o'i lleoedd heb eu llenwi. Mae ysgolion llai, a'r rhai sydd â chyfran uwch o leoedd heb eu llenwi, yn fwyaf tebygol o wynebu anawsterau ariannol.
183. Mae nifer cyfunol y disgyblion sy'n cofrestru yn Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone wedi gostwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gyd-fynd â'r niferoedd is sy'n cael eu derbyn i addysg gynradd ledled y ddinas, a rhagwelir y bydd hyn yn parhau tan o leiaf 2025/2026.
184. Mae'r rhan fwyaf o gyllideb ysgol yn cael ei dyrannu i staffio. Mewn cyfnod o leihau nifer y disgyblion sy'n cael eu derbyn i ysgolion cynradd, a phan fo angen i ysgolion nodi arbedion o fewn eu cyllidebau unigol er mwyn mynd i'r afael â'r diffyg yn y gyllideb, gall nifer y staff a gyflogir leihau p'un a yw cynigion i ad-drefnu yn cael eu datblygu ai peidio.
185. Un o ddyheadau allweddol y Cyngor yw sicrhau cyn lleied â phosibl o ostyngiadau yn nifer y staff drwy adleoli cynifer â phosibl yn hytrach nag ymddiswyddo gwirfoddol neu orfodol. Felly, mae'r Cyngor yn ymrwymedig i sicrhau cynifer o gyfleoedd â phosib i staff ysgolion i sicrhau cyflogaeth mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd trwy adleoli i swyddi gwag mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd.
186. Mae'r cynnig i gau Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone yn ffurfiol a sefydlu ysgol gynradd dau ddsbarth mynediad

newydd yn rhoi staff mewn perygl o ddiswyddiadau a byddai angen rheoli hyn yn unol â'r Polisi Adleoli a Diswyddo Ysgolion.

187. Mae nifer y rolau addysgu a dysgu sydd eu hangen mewn ysgol gynradd mynediad dau ddsbarth mynediad yn debyg i'r swm sydd ei angen ar gyfer dwy ysgol gynradd ag un dosbarth mynediad. Fodd bynnag, byddai'r math a'r nifer o rolau sydd eu hangen yn ddibynnol ar nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr ac ar sefyllfa cyllideb yr ysgol.
188. Lle mae rolau'n cael eu dyblygu, e.e. swyddi'r Pennaeth a'r Dirprwy Bennaeth, staff gweinyddol ac ystadau, disgwylir y byddai gostyngiad yn nifer y rolau sydd eu hangen yn gyffredinol.
189. Byddai sefydlu ysgol newydd yn golygu bod angen sefydlu Corff Llywodraethu dros dro i oruchwylio'r gwaith o ddatblygu strwythur staffio priodol a phenodiadau i hwn. Byddai penodiadau i'r ysgol newydd yn cael eu neilltuo yn y lle cyntaf i staff presennol Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone yn amodol ar gytundeb y Corff Llywodraethu dros dro.
190. Os penderfynir bwrw ymlaen â'r cynigion, bydd staff yn cael eu recriwtio ymhell cyn iddynt gael eu gweithredu a gall gwaith ddechrau i baratoi'r dysgwyr a'u teuluoedd ar gyfer trefniadaeth a safle newydd yr ysgol. Mae ystod o gynigion wedi'u' gweithredu lle mae dwy ysgol wedi cau, ac mae'r cymunedau wedi dod at ei gilydd i ddefnyddio un ysgol yn effeithiol. Roedd llawer o'r ymatebion a gafwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori yn gadarnhaol am gymuned ysgol fwy a'r cyfleoedd a allai eu cynnig. Hefyd, mae gan Caerdydd arweinwyr sydd â phrofiad o ddod â dwy gymuned ddysgu ynghyd ac maent yn barod i gefnogi'r Pennaeth a staff yr ysgol newydd i sicrhau bod y broses yn llwyddiannus.
191. Er bod y gwahaniaethau yn y poblogaethau sy'n mynychu'r ysgolion priodol ar hyn o bryd wedi'u cydnabod, nid oes tystiolaeth y byddai newidiadau i'r ffordd y caiff yr ysgolion eu trefnu yn gwaethygu'r ddarpariaeth addysg y mae'r dysgwyr yn ei derbyn neu'n lleihau'r gefnogaeth i'w teuluoedd.
192. Yng nghyd-destun heriau'r gyllideb yn Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone, a chwyp mewn derbyniadau yn gyffredinol, byddai disgwyl i lefelau staffio yn y naill ysgol leihau pe na bai'r cynigion yn cael eu gweithredu.
193. Byddai nifer y staff addysgu a chynorthwywyr cymorth dysgu sydd eu hangen mewn ysgol dau ddsbarth mynediad newydd yn debyg i'r hyn sydd ei angen mewn dwy ysgol un dosbarth mynediad ar wahân.
194. Disgwylir y gall y rhan fwyaf o'r staff addysgu a dysgu profiadol a medrus sicrhau swyddi yn yr ysgol newydd os ydynt yn dymuno gwneud hynny, ac felly gallent weithio fel rhan o gymuned ysgol fwy i fanteisio ar arbenigedd unigol y naill a'r llall i ddod â mwy o fanteision a budd i bawb. Byddai hyn yn cynnwys cynyddu'r cwmpas i gynllunio'n effeithiol ar gyfer

cyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru ac yn darparu cwrpas i gynyddu'r ystod o gyfleoedd allgyrsiol y gellir eu cynnig i ddysgwyr.

195. Os symudir ymlaen â'r newidiadau arfaethedig, byddai swyddog arweiniol prosiect yn cael ei neilltuo i weithio gyda'r cyrff llywodraethu perthnasol i oruchwylio'r gwaith o ddatblygu rhaglen fuddsoddi fanwl. Byddai'r rhaglen hon yn cynnwys y gwaith arfaethedig, trefniadau pontio, iechyd a lles disgyblion a staff ac amserlenni'r ffrydiau gwaith hyn. Does dim disgwyl y byddai'n rhaid i staff ddefnyddio eu hamser gwyliau i hwyluso hyn.
196. Cydnabyddir y gallai unrhyw newidiadau i ddarpariaeth ysgolion, fel cau ysgolion a/neu adleoli, achosi straen ychwanegol i staff ysgol. Fel yr amlinellwyd ym mharagraff 192, byddai derbyniadau gostyngol hefyd yn golygu bod angen newidiadau i strwythur staffio. Mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r effaith ar staff o wneud newidiadau sefydliadol cynlluniedig a'r goblygiadau o beidio â gwneud newidiadau.
197. Byddai cymorth llawn yn cael ei gynnig i gyflogeion a'r Cyrff Llywodraethu gan Wasanaethau Pobl AD drwy gydol y broses ad-drefnu. Byddai hyn yn cynnwys mynychu cyfarfodydd ymgynghori, cyfarfodydd â staff yr ysgol, gan gynnwys trafodaethau ag unigolion lle bo hynny'n briodol a dosbarthu dogfen Cwestiynau Cyffredin.
198. Fel rhan o gymorth iechyd a lles y Cyngor, mae gan weithwyr fynediad at Care First, sef y rhaglen cymorth cyflogeion. Cynlluniwyd Care First i helpu cyflogeion gydag ystod eang o faterion gwaith, teuluol a phersonol. Mae'r gwasanaeth ar gael am ddim 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos, 365 diwrnod y flwyddyn a hynny dros y ffôn neu ar-lein.
199. Yn ogystal â Care First, mae gan y cyngor ei wasanaeth cwnsela cyflogeion mewnol ei hun sydd ar gael i gyflogeion. Cyflwynir sesiynau mewn grwpiau o 4 – 8 ac maent yn wirfoddol ac yn gyfrinachol.
200. Mae Academi'r Cyngor yn darparu cyrsiau y gall cyflogeion eu cyrchu ar sgiliau ymgeisio am swyddi a chyfweliadau, cynllunio ar gyfer cyn ymddeol yn y dyfodol, Ymwybyddiaeth Cydraddoldeb a sgiliau digidol, sy'n cynnwys Excel, Word a PowerPoint.
201. Mae twf sylweddol yn y gweithlu sy'n gallu dysgu Cymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg yn hollbwysig er mwyn i Gaerdydd lwyddo i sicrhau twf siaradwyr Cymraeg drwy gyfrwng addysg yn ein hysgolion a chyfleoedd dysgu ehangach.
202. Bydd y disgwyliadau uwch i addysgu a dysgu gan ddefnyddio mwy o Gymraeg mewn ysgolion Saesneg hefyd yn golygu bod angen gwella sgiliau ar draws llawer o'r gweithlu addysgu a dysgu.
203. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i weithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol eraill yng Nghonsortïwm Canolbarth y De (CCD) i gynllunio a chefnogi staff ysgolion ar draws pob sector i wella eu sgiliau Cymraeg ymhellach ynghyd â darparwyr hyfforddiant y gweithlu Addysg Hyfforddiant

Gychwynnol a'r gweithlu Gofal Plant cyfrwng Cymraeg i gefnogi cynnydd mewn Athrawon Newydd Gymhwys, staff cymorth dysgu ac ymarferwyr gofal plant er mwyn helpu i leihau'r prinder gweithlu a ragamcenir yn y dyfodol a sicrhau y gellir gweithredu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg lleol ar y cyd yn effeithiol yn y dyfodol.

204. Mae amrywiaeth eang o gyfleoedd i staff addysgu a dysgu Caerdydd uwchsgilio yn y Gymraeg wyneb yn wyneb ac ar-lein. Maent yn cynnwys mewnbwn wythnosol i ddysgu dros amser a chyfnodau sabothol i gyflymu dysgu i'r rhai sy'n teimlo mai hwn fyddai'r opsiwn gorau iddyn nhw. Mae'r cyfleoedd hyn yn cael eu cyfathrebu i ysgolion drwy Gonsortium Canolbarth y De ac e-bost wythnosol y Cyfarwyddwr at Benaethiaid ysgolion.
205. Amlinellir manylion sut mae'r Cyngor yn bwriadu cynyddu nifer y staff addysgu/cymorth sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) mabwysiedig (Deilliant 7).
206. Gellir gweld copi o'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn www.caerdydd.gov.uk.

Effaith cau Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone

207. *'Nid dyma'r opsiwn sy'n cynrychioli'r gymuned leol orau a bydd y symudiad yn cael effaith negyddol ar fy mhlant.'*
208. *'Bydd cau Ysgol Gynradd Allensbank yn arwain at lawer o bryder i ddysgwyr bregus a hefyd i'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae Ysgol Gynradd Allensbank yn Ysgol Noddfa ac mae staff yn gwybod pwysigrwydd lle diogel.'*
209. *'Fel ysgol, a system addysg, nod allweddol Ysgol Gynradd Allensbank yw datblygu dysgu ond mae'r newidiadau arfaethedig yn mynd yn groes i bolisi cyfle cyfartal y Cyngor.'*
210. *'Mae symud plant Allensbank i leoliad sy'n cael ei adeiladu, gyda llai o le, yn eu hanfanteisio o gymharu â'r disgyblion cyfrwng Cymraeg.'*
211. *'Mae disgyblion a staff Ysgol Gynradd Allensbank wedi profi llawer o anghyfleustra oherwydd gwaith adeiladu parhaus ar y safle ac nid yw'n iawn gorfodi tarfu pellach ar gymuned yr ysgol.'*
212. *'Efallai na fydd llawer o rieni Ysgol Gynradd Allensbank yn 'codi llais a sefyll i fyny' yn erbyn y newidiadau arfaethedig.'*
213. *'Mae canran y plant sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn Ysgol Gynradd Allensbank yn llawer uwch nag Ysgol Mynydd Bychan, ond eto dyma'r plant sy'n cael eu rhoi dan anfantais.'*

214. *'Bydd gan staff lai o wybodaeth am yr holl ddisgyblion nag sydd ganddyn nhw nawr mewn ysgolion llai. Hefyd, bydd disgyblion yn cael llai o gyfleoedd oherwydd y nifer uwch o ddisgyblion.'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

215. Mae'r newidiadau arfaethedig wedi'u cyflwyno o fewn cyd-destun cwmp parhaus yn y gyfradd genedigaethau a newidiadau i batrymau mudo yn y ddinas, yr angen i gydbwyso capasiti ysgolion yn well gyda'r rhagolygon manteisio ar leoedd i ganiatáu defnydd mwy effeithiol o adnoddau ariannol yr ysgolion gyda chyfran fwy o gyllidebau ysgolion ar gael ar gyfer addysgu a dysgu ac ymrwymadau polisi cenedlaethol.
216. Mae'r Cyngor yn gwerthfawrogi pob ysgol gan nodi mai un o agweddau cadarnhaol yr ymgynghoriad yw mynegiant y gefnogaeth gan y rhieni ar gyfer yr ysgolion sydd wedi'u cynnwys yn y newidiadau arfaethedig a'u gwerthfawrogiad o safon ac ansawdd yr addysg a'r cymorth a ddarperir gan bob ysgol.
217. Mae Dinas Noddfa Caerdydd yn gweithio i ddatblygu Ysgolion Noddfa ledled Caerdydd. Mae'r Wobr Ysgol Noddfa yn cydnabod ysgolion sy'n:
- Croesawu pawb.
 - Dysgu am pam fod pobl yn cael eu dadleoli drwy rym.
 - Cydnabod bod y DU yn cael ei chyfoethogi gan newydd-ddyfodiaid.
 - Cefnogi disgyblion o bob cefndir i deimlo eu bod yn cael eu gweld, eu cefnogi a'u cynnwys.
218. Fel dull sy'n cael ei yrru gan athrawon, staff ysgol, rhieni, llywodraethwyr a grwpiau cymunedol, mae'r rhwydwaith Ysgolion Noddfa yn cefnogi miloedd o bobl ifanc sy'n chwilio am noddfa yn y DU. Rydym yn gwbl hyderus fod y staff a theuluoedd yn Allensbank a Gladstone ill dwy wedi ymrwymo i'r egwyddorion a'r arferion craidd sy'n hanfodol i gyflawni'r wobwr hon ac os bydd y cynnig yn cael ei weithredu, bydd profiad Allensbank o fynd drwy'r broses achredu yn ased wrth geisio cyflawni hyn gyda'r grŵp ehangach o deuluoedd mewn ysgol fwy. Pe bai'r ad-drefniant hwn yn mynd yn ei flaen, byddai'r ysgol newydd yn gweithio gyda'r corff dyfarnu i sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ymgorffori ar gyfer y grŵp ehangach o ddysgwyr er budd yr holl deuluoedd.
219. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i roi cymorth i ddysgwyr mwyaf bregus Caerdydd, gan gynnwys plant mewn gofal, y rhai sy'n cael addysg heblaw yn yr ysgol a phlant o'r cymunedau â'r amddifadedd mwyaf a bod pob plentyn yn cael addysg wych drwy eu dewis cyfrwng iaith.
220. Mae sicrhau bod cyllid ar gyfer addysg yn cael ei dargedu tuag at brofiadau a chyfleoedd dysgu ochr yn ochr â chymorth i deuluoedd yn hollbwysig. Mae'r Cyngor yn buddsoddi mewn ysgolion a rhaid iddo hefyd gefnogi pob ysgol i barhau i wella addysg eu holl ddysgwyr.
221. I gyflawni hyn, rhaid i'r Cyngor sicrhau bod cydbwysedd priodol yn y nifer a mathau o leoedd ysgol sy'n gwasanaethu pob ardal, gyda lefel

ddigonol o leoedd dros ben. Rhaid i bob darpariaeth ysgol a gynigir ddiwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Rhaid i'r Cyngor wneud y mwyaf o botensial ei staff addysgu a dysgu er mwyn sicrhau'r defnydd gorau o'u talent, a thrwy hynny sicrhau'r effaith fwyaf ar gyfleoedd a deilliannau dysgwyr ar gyfer pawb.

222. Mae'r newidiadau arfaethedig yn darparu patrwm mwy economaidd-gynaliadwy o ddarpariaeth ysgol dros y tymor hir ac yn cefnogi ysgolion i fod yn ariannol-gynaliadwy mewn patrwm gwell o ddarpariaeth drwy uno. Byddai hyn yn caniatáu i ysgolion ddyrannu cyfran uwch o'r gyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny gadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr, darparu gwell cydbwysedd rhwng y lleoedd ysgol gynradd cyfrwng Saesneg a Chymraeg sydd ar gael a chynnal y nifer presennol o leoedd ysgol cyfrwng Saesneg sy'n gwasanaethu'r ardal.
223. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod hwn yn gyfnod anodd a chythryblus i bawb sy'n gysylltiedig â chymunedau'r ysgolion. Byddai'r newidiadau arfaethedig pe baent yn cael eu gweithredu yn dod i rym o fis Medi 2025 a byddai'r Cyngor yn gweithio gyda'r ysgolion i sicrhau bod cynllun pontio manwl yn cael ei roi ar waith gan ystyried anghenion pob dysgwr.
224. Yn 2017 fe gyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg'. Dyma strategaeth Gweinidogion Cymru ar gyfer hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg. Mae'n nodi'r ymagwedd hirdymor o gyrraedd targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
225. Mae'n ofynnol i Awdurdodau Lleol gyhoeddi Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn gosod targed deng mlynedd yn amlinellu'r cynnydd disgwylidig yn y plant Blwyddyn 1 sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
226. Rhaid i bob awdurdod lleol bennu ei darged yn unol â'r ystod a roddir gan Lywodraeth Cymru er mwyn cyfrannu at y targed cenedlaethol cyffredinol. Y targed y mae Llywodraeth Cymru wedi'i bennu ar gyfer Caerdydd yw sicrhau twf rhwng 25% a 29% o ddysgwyr Blwyddyn 1 i gael addysg Gymraeg erbyn diwedd y cyfnod o ddeng mlynedd.
227. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Caerdydd yn nodi cyfres o ymrwymadau uchelgeisiol i adeiladu ar y cynnydd a wnaed hyd yma. Bydd y rhain yn sicrhau:
 - y gall pob plentyn yn y ddinas dderbyn addysg yn y Gymraeg, os mai dyma yw eu dewis.
 - y bydd y nifer sy'n derbyn eu haddysg mewn ysgolion Cymraeg yn cynyddu, ac
 - y bydd pob plentyn mewn ysgolion Saesneg yn cael cyfle i ddod yn siaradwyr Cymraeg hyderus.
228. Cydnabyddir bod y gwaith i gynnal adeiladwaith adeilad yr ysgol wedi effeithio ar rediad Ysgol Gynradd Allensbank o ddydd i ddydd, ond mae'r gwaith hwn wedi'i wneud fel gwaith cyflwr ac addasrwydd â blaenoriaeth i sicrhau iechyd a diogelwch adeiladau'r ysgol. Mae gwaith tebyg yn cael

ei wneud ar safle Ysgol Gynradd Gladstone/Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica, ac os bydd y newidiadau arfaethedig yn cael eu datblygu, byddai'r plant sy'n mynychu Ysgol Gynradd Allensbank ar hyn o bryd yn elwa o hyn.

229. Lle bynnag y bo'n bosibl, byddai gwaith adeiladu ac adnewyddu a allai achosi mwy o darfu yn digwydd yn ystod y gwyliau ysgol er mwyn lleihau unrhyw effaith bosib ar addysgu a dysgu.
230. Cafodd yr ymgynghoriad cyhoeddus ei wneud yn hygyrch i bob rhan o'r gymuned gyda gwybodaeth yn cael ei chyhoeddi mewn gwahanol ieithoedd cymunedol. Mae'r Aseidiadau Effaith yn cael eu diweddarau i adlewyrchu'r adborth i'r ymgynghoriad, er mwyn sicrhau bod gan y rhai sy'n gwneud penderfyniadau yr holl wybodaeth berthnasol i ystyried yr holl oblygiadau cydraddoldeb yn briodol cyn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen ag unrhyw un o'r cynigion.
231. Mae gan y Cyngor broses Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gadarn i sicrhau ei fod yn mynd i'r afael yn iawn ag anghenion ei gymunedau amrywiol.
232. Mae dadansoddiad o ddata'r cyfrifiad ysgol (CYBLD) yn cadarnhau, ar hyn o bryd, fod gwahaniaethau sylweddol yn y data demograffig rhwng rhai o ysgolion yr ardal.
233. Mae'n nodedig fod cyfeiriadau cartref disgyblion sydd wedi cofrestru yn Ysgol Mynydd Bychan wedi'u clystyru o amgylch safleoedd Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol Gynradd Allensbank. Mae mwyafrif disgyblion Ysgol Gynradd Allensbank yn byw yn yr un ardal, gyda chyfeiriadau cartref hefyd wedi'u clystyru o amgylch safleoedd Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol Gynradd Allensbank. Ond mae data demograffig ar gyfer y disgyblion hynny ac ar gyfer yr ysgol yn gyffredinol yn wahanol iawn i ddata Ysgol Mynydd Bychan.
234. Mae data demograffig hefyd yn gwahaniaethu'n fawr rhwng Ysgol Mynydd Bychan ac ysgolion Saesneg eraill sy'n gwasanaethu'r ardal. Mae'r setiau data hyn yn cynnwys:
- Symudedd disgyblion (faint o blant sy'n symud i mewn ac allan o ysgol)
 - Disgyblion sy'n gymwys i gael Prydau Ysgol am Ddim
 - Iaith y cartref
 - Lefel cymhwysedd a gyflawnir yn y Gymraeg neu Saesneg, ac
 - Ethnigrwydd
235. Rhaid i gynigion ystyried gwahaniaeth mewn data demograffig ond rhaid iddynt hefyd ystyried gallu'r ymgeiswyr hynny sy'n symud i'r ardal i allu cyrchu lleoedd ysgol yn gydradd yn y naill gyfrwng iaith.
236. Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswydd ar y gwasanaethau cyhoeddus i hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a phersonau nad ydynt yn ei rhannu.

Rhaid i'r Cyngor felly sicrhau, wrth gyflwyno cynigion ac ar ôl gweithredu cynigion, fod pob un o'r ysgolion yn cael cefnogaeth i ddiwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent wedi'u lleoli ynddynt. Rhaid i'r cynigion gefnogi pob ysgol i allu hyrwyddo cyfle cyfartal i holl deuluoedd yr ardal.

237. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 y Cyngor yn gosod targedau penodol ac yn nodi ffrydiau gwaith blaenoriaeth i'r Cyngor a phartneriaid fel ysgolion. Mae hyn yn cynnwys menter beilot ymchwil gyda Caerdydd Ddwyeithog, arolygon rhieni, a grwpiau ffocws er mwyn deall yn well y rhesymau dros y niferoedd isel sy'n manteisio ar leoedd cyfrwng Cymraeg o fewn grwpiau a chymunedau penodol a dangynrychiolir (gan gynnwys pobl Ddu, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol), ochr yn ochr â hyrwyddiadau pwrpasol. Mae'r gwaith yma ar y gweill.
238. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ceisio darparu cydbwysedd priodol lle mae pob math o ysgol ar gael i bob grŵp a lle cefnogir pob ysgol i fod yn hygyrch, ac i gael eu gweld yn hygyrch, i bob grŵp.
239. Bydd y gwaith sydd ar y gweill i ddeall dewisiadau rhieni a'r nifer sy'n manteisio ar leoedd ym mhob cymuned yn well, ochr yn ochr â gwella gwelededd cyfrwng iaith a chyfleoedd trochi sydd ar gael, yn targedu'n uniongyrchol yr ymgais i leihau'r anghyfartaledd rhwng data demograffig mewn ysgolion cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg.

Rhagamcanion niferoedd disgyblion

240. *'Bydd y gostyngiad a ragwelir yn nifer y disgyblion yn cael mwy fyth o effaith ar ysgolion cyfrwng Cymraeg gan fod canran fwy o rieni eisiau i'w plant fod mewn cyfrwng Saesneg, nid cyfrwng Cymraeg.'*
241. *'Mae ysgolion cyfrwng Saesneg yn caniatáu mynediad i ddisgyblion o wledydd eraill i gymunedau yng Nghymru. Ni ellir disgwyl i bobl o ddiwylliant arall sy'n gweithio i gefnogi ein gwlad ni fynd i ysgol cyfrwng Cymraeg.'*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

242. Mae'r Cyngor yn credu bod ffyniant hirdymor y ddinas yn dibynnu ar gefnogaeth gadarn i'n plant a'n pobl ifanc wireddu eu potensial.
243. Mae'r newidiadau arfaethedig wedi'u cyflwyno o fewn cyd-destun:
- cynorthwyo pob ysgol i barhau i wella addysg ar gyfer eu holl ddysgwyr
 - sicrhau bod pob darpariaeth ysgol a gynigir yn diwallu anghenion amrywiol y gymuned leol
 - cynorthwyo ysgolion i fod yn gynaliadwy yn ariannol, gyda chyllidebau ysgol sefydlog
 - cynorthwyo ysgolion i ddyrannu cyfran uwch o'u cyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny, cadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr
 - cynyddu lleoedd cynradd cyfrwng Cymraeg o un dosbarth mynediad (210 o ddisgyblion oed cynradd)

- atgyfnerthu lleoedd cynradd cyfrwng Saesneg â lefel briodol o leoedd gwag
244. Byddai cynnydd yn nifer y lleoedd cynradd sydd ar gael i wasanaethu'r ardal yn gyffredinol. Ni fyddai gostyngiad yn nifer y lleoedd cynradd cyfrwng Saesneg. Byddai digon o leoedd o hyd i ateb y galw gyda lefel briodol o warged i ganiatáu ar gyfer amrywiadau yn y boblogaeth ddisgyblion.
245. Yn gyffredinol, byddai lle i ddarparu mwy o leoedd meithrin cyfrwng Saesneg a Chymraeg yn cael ei gadw, a byddai nifer y lleoedd sy'n cael eu hariannu yn adlewyrchu'r galw am leoedd yn yr ardal leol.
246. Byddai mân newid ym mhatrwm dosbarthu lleoedd, fodd bynnag o ystyried agosrwydd safleoedd yr ysgol ni fyddai hyn yn cael fawr o effaith neu ddim effaith.
247. Mae pob ysgol gymunedol yng Nghaerdydd yn croesawu disgyblion o unrhyw gefndir - mae cynhwysiant yn ddisgwyliad allweddol ar draws y ddinas ac nid yw gwahaniaethu'n cael ei oddef. Gall pob teulu fynegi dewis ar gyfer unrhyw ysgol gymunedol a gynhelir a byddent yn cael cynnig lleoliad yn unol â pholisi derbyn y Cyngor. Pe bai unrhyw deulu nad yw eu plentyn wedi mynychu addysg Gymraeg yn dymuno gwneud hynny, byddai croeso iddynt wneud cais a byddent yn cael lle mewn ysgol yn yr iaith a ffefrir beth bynnag fo iaith y cartref.
248. Os nad yw ymgeisydd i ysgol cyfrwng Cymraeg yng Nghaerdydd yn siaradwr Cymraeg rhugl, byddent yn cael cymorth i gaffael yr iaith i'w galluogi i ymgysylltu â'u cyfoedion drwy fynychu Uned Drochi Iaith hynod llwyddiannus y Cyngor sy'n cael ei chydabod am ei hymarferwyr meithringar a medrus iawn. Beth bynnag fo cyfrwng yr iaith addysgu a dysgu, mae llwyddiant dysgu academaidd disgyblion a'u lles yn cael eu blaenoriaethu a'u diwallu yn unol â'u hanghenion unigol ym mhob un o Ysgolion Caerdydd.

Y Sawl sy'n Gwneud Penderfyniadau

249. *Mae angen gofyn cwestiynau ynghylch amrywiaeth Cabinet y Cyngor a fydd yn gwneud y penderfyniadau hyn? Oes yna unrhyw un sy'n deall, fel Ysgol Gynradd Allensbank, anghenion teuluoedd a dysgwyr?*

Gwerthusiad o'r safbwyntiau a fynegwyd

250. Mae pob Cyngorydd wedi'i rwymo gan y Cod Ymddygiad Aelodau statudol (sydd i'w weld o fewn Rhan 5 o Gyfansoddiad y Cyngor).
251. Roedd yr adroddiad cyn ymgynghori a ystyriwyd gan y Cabinet yn ei gyfarfod ar 23 Mawrth 2023, a'r ddogfen ymgynghori, yn cynnwys adran benodol ar 'Amrywiaeth cymunedau ysgol', sy'n tynnu sylw at bwysigrwydd sicrhau bod cynigion ysgol yn diwallu anghenion eu cymunedau amrywiol:

252. Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswydd ar y gwasanaethau cyhoeddus i hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a phersonau nad ydynt yn ei rhannu. Rhaid i'r Cyngor felly sicrhau, wrth gyflwyno cynigion ac ar ôl gweithredu cynigion, bod pob un o'r ysgolion yn cael cefnogaeth i ddiwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent wedi'u lleoli ynddynt a bod pob un yn gallu datblygu cyfle cyfartal i holl deuluoedd yr ardal.'

Goblygiadau ar gyfer darpariaeth ysgolion uwchradd

253. Cafodd cynnig i ehangu ac ailddatblygu Ysgol Uwchradd Cathays i ateb y galw o fewn ei dalgylch a'r ardal ehangach ei gytuno gan y Cabinet ym mis Hydref 2021 yn amodol ar benderfyniadau pellach gan gynnwys caniatâd y Comisiwn Elusennau mewn perthynas â safle'r Maendy sy'n cael ei ddal mewn ymddiriedolaeth elusennol.
254. Mae Ysgol Uwchradd Cathays ar hyn o bryd yn gwasanaethu dalgylch sy'n cynnwys dalgylchoedd ysgolion cynradd Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone. Mae'r dalgylch hwn yn llai poblog na dalgylchoedd ysgolion eraill yng Nghaerdydd, gyda rhai ohonynt yn ymestyn dros ardal ddaearyddol fwy o lawer ac mae ganddynt boblogaethau o ddisgyblion sy'n uwch na'u capasiti presennol neu arfaethedig.
255. Felly byddai angen ymgynghori ar newidiadau i ddalgylchoedd ysgolion uwchradd cymunedol cyfrwng Saesneg ar yr adeg briodol er mwyn darparu cydbwysedd addas a chynaliadwy yn y cyflenwad o leoedd a'r nifer sy'n manteisio arnynt.
256. Mae'r galw cyfunol am leoedd ar draws dalgylchoedd y tair ysgol uwchradd Gymraeg ar lefel uchel a gellir ateb y galw o fewn capasiti presennol yr ysgolion.
257. Bydd cynigion i ymateb i newidiadau yn y galw yn cael eu cyflwyno mewn da bryd i sicrhau bod digon o leoedd i ateb y galw am leoedd cyfrwng Cymraeg.

Derbyniadau a Dalgylchoedd

258. Cynhelir ymgynghoriad ar drefniadau derbyn 2025/2026 ar gyfer ysgolion cymunedol rhwng 4 Rhagfyr 2023 a 19 Ionawr 2024 yn unol â gofynion y Cod Derbyn. Mae'r ymgynghoriad hwn yn cynnwys newidiadau arfaethedig i Niferoedd Derbyn Cyhoeddedig yn unol â'r newidiadau arfaethedig a nodir ym mharagraff 1.
259. Mae'r newidiadau arfaethedig yn y Niferoedd Derbyn Cyhoeddedig yn cynnwys:
- Cynnydd yn y Nifer Derbyn Cyhoeddedig yn Ysgol Mynydd Bychan, o 30 lle i 60 lle

- Sefydlu ysgol gynradd cyfrwng Saesneg dau ddsbarth mynediad newydd gyda Nifer Derbyn Cyhoeddedig o 60 lle.
260. Pe bai'r Cyngor yn bwrw ymlaen â'r cynigion fel y nodir ym mharagraff 1, byddai pob disgybl yn y Dosbarth Derbyn i Flwyddyn 5 ar y gofrestr yn Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone ar ddiwedd blwyddyn ysgol 2024/2025 yn cael cyfle i drosglwyddo i gofrestr yr ysgol newydd arfaethedig.
261. Byddai adolygiad o ddalgylchoedd ysgolion cynradd cymunedol yn cael ei gynnal i ystyried y cydbwysedd rhwng nifer y lleoedd sydd ar gael a'r galw am leoedd a ragwelir a chynnydd yn erbyn targedau'r CSCA. Byddai unrhyw newidiadau arfaethedig i ddalgylchoedd ysgolion yn destun ymgynghoriad ar yr adeg briodol.
262. Mae unrhyw newid i drefniadau derbyn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica sy'n deillio o sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol, a'r llety mwy o faint sydd ar gael i'r ysgol ar ei safle newydd, yn fater i Gorff Llywodraethu'r Ysgol.
263. Mae Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica wedi dechrau ymgynghori ar drefniadau derbyn ar gyfer blwyddyn ysgol 2025/2026 gan gynnwys Nifer Derbyn Cyhoeddedig uwch o 26 lle, yn amodol ar weithredu'r newidiadau arfaethedig.
264. Mae gwybodaeth fanwl am drefniadau mynediad yn Llyfryn Derbyn i Ysgolion y Cyngor a gyhoeddir ar [wefan y Cyngor](#).

Trefniadau Teithio i Ddysgwyr

265. Nid oes cynlluniau i newid polisi'r Cyngor ar gludo plant i'r ysgol ac oddi yno. Bydd unrhyw blentyn y bydd y cynnig hwn yn effeithio arno yn cael cynnig yr un cymorth trafndiaeth ag a gaiff pawb ledled Caerdydd ac yn unol â'r un meini prawf sy'n berthnasol ledled Caerdydd.
266. Gellir gweld polisi trafndiaeth y Cyngor ar gyfer plant ysgol ar wefan y Cyngor (www.caerdydd.gov.uk).
267. Os bydd y cynnig yn cael ei symud ymlaen i'w weithredu, byddai hawl pob disgybl i gludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol yn cael ei ailasesu o'r lleoliad newydd.
268. Mae'r Cyngor yn darparu cludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol i ddisgyblion sydd â datganiadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) neu Gynlluniau Datblygu Unigol (CDUau) yn dibynnu ar y pellter cerdded byrraf sydd ar gael o'u cyfeiriad cartref i gât briodol agosaf yr ysgol/lleoliad y ganolfan.
269. Y meini prawf pellter a ddefnyddir yw bod angen i ddisgyblion o oedran cynradd fyw dwy filltir neu fwy, a disgyblion oedran uwchradd dair milltir neu fwy, o'r ysgol drwy'r pellter cerdded byrraf sydd ar gael i'r gât briodol agosaf.

270. Ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol mae'r Cyngor hefyd yn ystyried eu:
- hoedran gwybyddol, ac yna'n cymhwyso'r meini prawf pellter perthnasol ar gyfer yr oedran gwybyddol
 - unrhyw anabledau a fydd yn effeithio ar eu gallu i gerdded y pellteroedd hyn.
271. Cynhelir pob asesiad pellter o ran yr hawl i gludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol ar y sail bod rhywun yn mynd gyda'r plentyn ar y llwybr i'r ysgol fel y bo'n briodol. Cyfrifoldeb rhieni neu warcheidwaid plentyn yw trefnu i rywun hebrwng eu plentyn ar hyd y llwybr cerdded i'r ysgol.

Effaith y cynigion ar y Gymraeg

272. Yn 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei strategaeth Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg yn unol ag Adran 78 Deddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae'r strategaeth yn cefnogi 'hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg'. Ei nod tymor hir yw i Gymru gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
273. Mae'r strategaeth yn enwi addysg drochi cyfrwng Cymraeg fel y 'prif ddull o sicrhau bod plant yn gallu datblygu eu sgiliau Cymraeg, ac o greu siaradwyr newydd' (Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg, tud 21). Felly, bydd argaeledd addysg Gymraeg yn allweddol i gyrraedd y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg.
274. Y targed cenedlaethol yw:
- *Cynyddu cyfran pob grŵp blwyddyn ysgol sy'n derbyn addysg Gymraeg o 22 y cant (yn seiliedig ar 7,700 o ddysgwyr saith oed yn 2015/16) i 30 y cant (tua 10,500 ym mhob grŵp blwyddyn) erbyn 2031, ac yna 40 y cant (tua 14,000 ym mhob grŵp blwyddyn) erbyn 2050.*
275. Cydnabyddir yn y strategaeth y bydd y dull yn amrywio ar draws gwahanol ranbarthau yng Nghymru yn dibynnu ar nodweddion eu poblogaethau. Mae'r strategaeth hefyd yn clustnodi ardaloedd sydd â dwysedd poblogaeth uchel ond canran is o siaradwyr Cymraeg fel ardaloedd sydd â photensial penodol ar gyfer twf.
276. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i 'Gaerdydd wirioneddol ddwyieithog' gan gynnwys tyfu'r sector addysg Gymraeg ar draws pob cyfnod er mwyn cynyddu nifer y bobl o bob oed sy'n dod yn rhugl yn y Gymraeg a'r Saesneg gyda'r hyder a'r awydd i ddefnyddio eu holl ieithoedd ym mhob agwedd ar eu bywydau.
277. Yn sail i'r weledigaeth hon mae'r egwyddorion canlynol:

- Cymhwyso egwyddorion y 'cymdogaethau 15-munud' i sicrhau bod pob dysgwr yn gallu cyrchu addysg Gymraeg o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.
 - Gall pob plentyn yn y ddinas ddewis derbyn eu haddysg yn Gymraeg neu Saesneg gyda manteision addysg ddwyieithog yn cael eu hyrwyddo'n weithredol i bob rhiant o eni'r plentyn.
 - Bydd dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn cael cyfle ieithyddol cyfartal.
278. Er mwyn gwireddu'r weledigaeth hon, bydd y Cyngor yn sicrhau:
- Mwy o blant meithrin / tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Mwy o blant dosbarth derbyn / pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Cynnydd yn y ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thriwlynlys Addysg (Cymru) 2018.
279. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Cyngor yn nodi cyfres o ymrwymadau uchelgeisiol i adeiladu ar y cynnydd a wnaed hyd yma. Mae'r CSCA yn ymrwmo'r Cyngor i sicrhau capasiti ledled y ddinas yn y sector cyfrwng Cymraeg cynradd ar 10% uwchlaw'r nifer a ragamcenir ar oedran Derbyn i gefnogi twf a chaniatáu derbyn yn ystod y flwyddyn a hyblygrwydd ar gyfer pontio. Mae hyn yn cynnwys darparu capasiti cyfrwng Cymraeg newydd ar lefel gynradd erbyn 2025 - 2026. Rhagwelir y byddai effaith gadarnhaol ar y Gymraeg o ganlyniad i'r cynigion hyn.
280. Mae'r newidiadau arfaethedig yn ceisio bod yn gyson â Strategaeth Caerdydd Ddwieithog ac yn cefnogi'n gryf strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg drwy gyfrannu at gyflawni'r targedau a nodir yn strategaeth Cymraeg 2050.
281. Mae'r cynigion yn ymateb yn uniongyrchol i'r deilliannau canlynol yng Nghynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg:
- Deilliant 1 - Mwy o blant meithrin/plant tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Deilliant 2 - Mwy o blant dosbarth derbyn / plant pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
282. Gall y cynigion hefyd sicrhau cyfle i ddarparu cyfleusterau sy'n ymateb i Ddeilliant 6 - Cynnydd yn ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY)

283. Mae ysgolion yn gwasanaethu ystod amrywiol o gymunedau ac yn adlewyrchu eu poblogaeth leol i raddau helaeth; fodd bynnag, cydnabyddir bod yr ysgolion cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd yn llai amrywiol nag ysgolion cyfrwng Saesneg. Mae targedau a ffrydiau gwaith o fewn Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg mabwysiedig Caerdydd yn ceisio mynd i'r afael â hyn.
284. Byddai'r cynigion yn cael mwy o effaith ar y boblogaeth sy'n agosach at yr ysgol nag ar y ddinas yn ei chyfanrwydd.
285. Mae'r Cyngor yn gweithio'n agos ac yn adeiladol gyda phartneriaid ar ei Fforwm Addysg Gymraeg, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau meithrin, cynradd, uwchradd ac addysg bellach, gofal plant, RhAG a Llywodraeth Cymru. Mae'r Fforwm hwn yn cyflwyno gwybodaeth ar gyfer cynllunio lleoedd cyfrwng Cymraeg, er mwyn parhau i yrru cynllun y Cyngor i gynyddu mewn modd cynaliadwy nifer y dysgwyr mewn ysgolion Cymraeg a'r rhai sy'n dysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.
286. Mae'r Cyngor, a'i bartneriaid ar y Fforwm Addysg Gymraeg, yn ymrwymo i sbarduno cynnydd yn nifer y disgyblion sy'n cael eu haddysgu trwy gyfrwng y Gymraeg, i gyflawni'r targedau yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerdydd, ac i gyflawni'r targedau a nodir yn strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru.
287. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro cyfraddau genedigaethau, y boblogaeth sy'n debygol o ddeillio o dai newydd a'r patrymau o ran nifer y plant sy'n mynd i ba ysgolion cynradd ac uwchradd Cymraeg, er mwyn rhoi cynlluniau priodol ar waith i fodloni unrhyw gynnydd yn y galw.
288. Felly, mae'n rhaid i'r Cyngor ehangu'r ddarpariaeth ysgolion mewn modd strategol ac amserol nad yw'n amharu ar y ddarpariaeth bresennol. Mae'n anochel y byddai darpariaeth gynradd cyfrwng Cymraeg sy'n ehangu'n sylweddol neu'n gyflym yn cael effaith ar y nifer sy'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion eraill ac, yn ei thro, ar allu ysgolion i gydbwysu cyllidebau ac i ddenu neu gadw staff.
289. Mae dyheadau'r Cyngor ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg, a Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru, yn cynnig newid sylweddol. Mae Cymraeg 2050 yn gosod targedau cenedlaethol i addysgu 40% o ddysgwyr mewn ysgolion Cymraeg, a 30% arall o ddysgwyr mewn ysgolion Saesneg lle deuent yn rhugl yn y Gymraeg. Ar hyn o bryd, mae tua 17% o blant Caerdydd sy'n dechrau addysg gynradd yn cael eu haddysgu mewn ysgolion neu ddisbarthiadau Cymraeg.
290. Mae'r cynnig hwn yn ceisio cynyddu nifer y lleoedd cynradd Cymraeg sydd ar gael yn yr ardal, ac yn ceisio gweithredu'r newid yn y fath fodd fel y cyfyngir ar y potensial i gael effaith negyddol ar ysgolion sy'n bodoli eisoes.
291. Mae perygl y gall darparu lleoedd ychwanegol mewn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg atal y twf mewn ysgolion lleol eraill; fodd bynnag, mae

CSCA Caerdydd yn nodi ymrwymiad i ddatblygu a gweithredu gwaith hyrwyddo wedi'i dargedu ar y cyd â Chaerdydd Ddwyeithog i gynyddu'r niferoedd sy'n manteisio ar leoedd cyfrwng Cymraeg mewn ardaloedd lle mae galw isel.

292. Pe na bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r nifer isel o leoedd dros ben mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg yng ngogledd Caerdydd yn cyfyngu ar y cyfleoedd i blant a phobl ifanc fynychu ysgol gynradd Gymraeg leol. Mewn tro, gallai plant sy'n methu â mynychu ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg leol gofrestru mewn ysgol gynradd cyfrwng Saesneg o ddewis is yn hytrach na theithio mwy o bellter i ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg. Gallai hyn amharu ar dwf y Gymraeg yn sylweddol, ynghyd â chynnydd y Cyngor tuag at gyrraedd targedau CSCA a Cymraeg 2050.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

293. Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu ysgolion lleol i blant lleol, ynghyd ag annog y defnydd o dulliau cynaliadwy o deithio i ysgolion, megis cerdded a beicio. Mae pob prosiect ysgol yn ystyried materion trafnidiaeth allweddol pan gaiff y prosiectau eu cynllunio ac yn ystyried yr angen i ddarparu llwybrau mwy diogel i annog cerdded, beicio a dulliau teithio llesol eraill i'r ysgol.
294. Yng ngoleuni'r pandemig a chyda'r buddsoddiadau presennol mewn TGCh ledled y ddinas, gallai symudiadau myfyrwyr leihau ymhellach wrth i dechnoleg symudol ddatblygu ymhellach gan ganiatáu dulliau addysgu hyblyg. Mae gan y rhain y potensial i arwain at Gynllun Teithio mwy effeithlon a chyfrannu ymhellach at dargedau'r Cyngor i leihau ei allyriadau carbon.

Trefniadau llywodraethu

295. Os bydd y newidiadau arfaethedig yn cael eu datblygu, byddai cyrff llywodraethu Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone yn cael eu diddymu, a threfniadau llywodraethu newydd yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer yr ysgol gynradd cyfrwng Saesneg dau ddsbarth mynediad newydd.
296. Byddai cynnig i gau dwy ysgol, ac i sefydlu ysgol newydd, yn golygu bod angen sefydlu Corff Llywodraethu dros dro cyn agor yr ysgol newydd fwy o faint.
297. Y prif reswm dros ystyried cyfuno dwy ysgol bresennol, trwy sefydlu ysgol newydd a chau dwy ysgol bresennol, yw'r buddion a ddaw yn sgil hyn i blant a phobl ifanc yn yr ysgolion presennol trwy wella darpariaeth addysgol.
298. Mae llawer o fanteision gweithredol clir i ysgolion mwy, o gymharu ag ysgolion llai. Y prif agweddau llywodraethu ar sefydlu un ysgol yn lle'r ddwy ysgol bresennol yw:

- Yn dilyn penderfyniad i gynnig sefydlu ysgol newydd a chau'r ysgolion presennol, byddai corff llywodraethu dros dro newydd yn cael ei sefydlu. Byddai'r corff llywodraethu newydd, maes o law, yn disodli'r cyrff llywodraethu unigol a byddai ganddo gyfrifoldeb am oruchwyliaeth strategol a chynllunio'r ysgol newydd.
- Byddai cyrff llywodraethu presennol Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone yn parhau i weithredu, ac yn cadw eu cyfrifoldebau presennol, hyd nes y bydd y naill ysgol yn cau'n ffurfiol.
- Byddai'r corff llywodraethu newydd yn ystyried enw'r ysgol newydd ac yn gyfrifol am gyllideb a staff yr ysgol newydd, a thrwy sylfaen ariannol fwy byddai ganddynt fwy o sefydlogrwydd yn y gyllideb.

299. Ar y cyfan, mae gan ysgol fwy gyllideb fwy a mwy sefydlog, ac felly mae'n gallu gweithredu arweinyddiaeth a strwythur staffio mwy effeithlon ac effeithiol a manteisio ar arbedion maint. Gall ysgol fwy wneud mwy i gryfhau addysg gyffredinol disgyblion yn y cymunedau cyfunol a wasanaethir ar hyn o bryd gan y ddwy ysgol lai.

300. Mae ysgol fwy hefyd yn caniatáu:

- Mwy o gyfleoedd i staff rannu llwyth gwaith ac arbenigedd.
- Mwy o gyfleoedd i ddatblygu staff yn broffesiynol e.e. Athrawon Newydd Gymhwysu yn gallu arsylwi ar eu hathrawon cyfocrog.
- Mwy o athrawon i arwain ar Feysydd Dysgu, ynghyd ag Addysg Grefyddol, Addysg Rhyw a Pherthnasoedd a Chymhwysedd Digidol
- Galluogi arferion da, deunyddiau paratoi ac adnoddau.

Ymgynghori ag Aelodau Lleol

301. Ymgynghorwyd ag aelodau lleol yn ystod y cyfnod ymgynghori, rhwng 3 Mai 2023 a 30 Mehefin 2023.

Ystyriaethau Craffu

302. Bydd y Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc yn ystyried yr adroddiad hwn ar 15 Ionawr 2024. Bydd unrhyw sylwadau a ddaw i law yn cael eu dosbarthu yng Nghyfarfod y Cabinet.

Rhesymau dros yr Argymhellion

303. Cydbwysu'r ddarpariaeth ysgolion cynradd cymunedol cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i wasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd.

Goblygiadau Ariannol

304. Wrth gymeradwyo'r argymhellion yn yr adroddiad hwn, mae angen i'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau fod yn gyfforddus bod yr opsiwn a gyflwynir yn fforddiadwy o safbwynt gweithredu cyfalaf ond hefyd bod mecanweithiau clir ar waith o ran cau ysgolion yn ffurfiol sy'n rhoi cap ar atebolrwydd ariannol. Yn ogystal, mae angen i'r sawl sy'n gwneud

penderfyniadau fod yn sicr bod y cynigion wrth symud ymlaen yn galluogi pob ysgol a fydd yn parhau i gael y cyfle gorau posibl i fod yn hyfyw yn ariannol. Nodir isod wybodaeth ychwanegol.

305. Egwyddorion cywir y fformiwla ariannu ysgolion yw bod cyllideb pob ysgol unigol wedi'i phennu'n bennaf ar sail niferoedd disgyblion a bod symiau sefydlog yn cael eu rhoi i ysgolion mewn ffordd gyson. Mae hyn yn cynnwys gostyngiadau posibl yn y fformiwla o ran cyfandaliad pe bai ysgolion yn cael eu cyfuno, ochr yn ochr ag arbedion staffio, yn enwedig o ran rolau arwain. Byddai'r arbedion hyn yn aros o fewn cyllid ysgolion ddirprwyedig a dylid (yn ddiodyn) eu hailddyrannu er budd pob Ysgol Gynradd. Mae darpariaeth hefyd o fewn y fformiwla ar gyfer cyllid pontio i ysgolion newydd.
306. Mae'r adroddiad yn nodi y bydd cynnydd yn nifer y disgyblion yn Ysgol Mynydd Bychan yn cynyddu'r gyllideb er mwyn gallu talu'r holl gostau ychwanegol. Bydd unrhyw gynnydd yn y fformiwla i ysgol unigol yn cael ei gymharu â newidiadau niferoedd disgyblion ym mhob Ysgol gynradd yng Nghaerdydd yn hytrach nag edrych ar y cynnydd yn Ysgol Mynydd Bychan ar ei ben ei hun. Yn ogystal, bydd cynnydd unigol yng nghyllidebau ysgolion yn amodol ar lefel y cynnydd yn y cyllidebau ysgolion dirprwyedig cyffredinol, na all ar hyn o bryd warantu y bydd cyllidebau cyffredinol ysgolion yn cynyddu ar gyfradd sy'n cwmpasu'r holl gostau chwyddiant / pwysau o ran y galw.
307. Fel y nodwyd yn flaenorol, mae'r fformiwla wedi'i phennu'n bennaf ar ddisgyblion sy'n mynychu'r ysgol yn hytrach na'r niferoedd sydd ar gael. Wrth gymeradwyo'r argymhellion, mae angen sicrwydd ar y sawl sy'n gwneud penderfyniadau y bydd nifer y lleoedd disgyblion sydd ar gael ym mhob un o'r ysgolion hyn yn cael eu llenwi er mwyn rhoi sicrwydd ar gynaliadwyedd ariannol wrth symud ymlaen.
308. Nodir bod ysgol Santes Monica yn cael ei hargymell i barhau ar nifer derbyn o 20 disgybl fesul grŵp oedran. Heb weithio agos iawn gyda'r Corff Llywodraethu, mae'r cynnig mewn perygl o ddarparu ysgol ariannol nad yw'n hyfyw yn y dyfodol. Mae angen ystyried y camau sydd eu hangen i sicrhau y bydd yr argymhelliad os caiff ei roi ar waith yn darparu ysgol sy'n hyfyw yn ariannol.
309. Mae angen i falansau diffyg unrhyw ysgolion sy'n digwydd oherwydd cau fod â pharmedrau clir iawn ar waith a mesurau lliniaru sy'n sicrhau bod modd mynd i'r afael ag atebolrwydd ariannol a'i fod yn rhagweladwy. Eifen allweddol yn lefel y diffyg fydd y dull o ran dileu swyddi. Bydd angen rheoli'r rhain mewn ffordd sy'n colli staff cyn lleied â phosibl, lle mae hyn yn anochel yn unig. Bydd angen ariannu'r lefel hon o ddiffyg (gan gynnwys cost dileu swyddi) o gronfeydd wrth gefn neu falansau y bydd angen eu nodi o fewn Addysg (Rhaglen CTY).
310. Bydd angen nodi a blaenoriaethu unrhyw gostau cyfalaf sy'n codi drwy'r opsiynau hyn yn rhan briodol y Rhaglen Gyfalaf neu unrhyw grantiau sydd ar gael. Dylid nodi hefyd bod rhaid trin unrhyw waith cynnal a chadw neu waith atgyweirio i adeiladau y disgwylir iddynt weithredu am

lai na blwyddyn fel gwariant refeniw a bydd angen ei ariannu trwy Gronfa Refeniw Wrth Gefn CTY.

311. Dylai'r gwneuthurwr penderfyniadau fod yn sicr o fforddiadwyedd cyffredinol unrhyw brosiectau neu gynlluniau a wneir a dylent hefyd ystyried yr effaith ar gynaliadwyedd ysgolion eraill o fewn yr ardal leol a nodwyd, gan gynnwys niferoedd disgyblion a risgiau ariannol.
312. Bydd angen gofyn am gyngor TAW penodol mewn perthynas â chyfnod tir a gwaith mewn perthynas â'r esgobaeth/tir a feddiannir gan ymddiriedolaeth. Bydd hyn yn cynnwys prisiadau clir o'r ddau safle ac yn sefydlu mecanwaith clir i ddangos nad yw unrhyw gyfnodiad tir yn rhoi budd i un parti dros y llall.

Goblygiadau Cyfreithiol

313. O dan Ddeddf Addysg 1996, mae dyletswydd statudol gyffredinol ar y cyngor i hyrwyddo safonau addysg uchel ac i gynnig digon o leoedd ysgol i ddisgyblion o oedran ysgol gorfodol. Mae gan rieni yr hawl i fynegi'r ysgol y maen nhw'n dymuno i'w plentyn ei mynychu dan Adran 86 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Nid yw hyn yn rhoi hawl i fynychu ysgol benodol, gan y gellir gwrthod ceisiadau am fynediad o hyd pe bai derbyn y plentyn yn niweidio darpariaeth addysg effeithlon neu ddefnydd effeithlon o adnoddau.

Cynigion y Cyngor

314. Rhaid i'r cynigion trefniadaeth ysgolion a nodir yn yr adroddiad gael eu hystyried yng nghyd-destun darpariaethau Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ('y Ddeddf') a Chod Trefniadaeth Ysgolion 2018 ('y Cod'). Mae'r Cod yn nodi'r ffactorau y dylid eu hystyried mewn perthynas â gwahanol gynigion, y gweithdrefnau statudol, y gofynion cyfreithiol a'r canllawiau.
315. Mae'r gweithdrefnau statudol yn cynnwys ymgynghoriad cyhoeddus, cyhoeddi adroddiad ymgynghori, hysbysiad statudol a chyfnod gwrthwynebu o 28 diwrnod, cyn penderfynu ar y cynigion. Cyfeirir at yr adroddiadau blaenorol i'r Cabinet ar y cynigion hyn yng nghorff yr adroddiad. Ar 19 Hydref 2023, trafododd y Cabinet yr adroddiad ymgynghori a phenderfynodd fwrw ymlaen â'r cynigion ac awdurdododd gyhoeddi'r hysbysiad statudol, gyda'r cyfnod gwrthwynebu 28 diwrnod gofynnol (a ddaeth i ben ar 7 Rhagfyr 2023).
316. Mae cynnwys yr hysbysiad statudol, y dull cyhoeddi a'r personau sydd i'w hysbysu wedi'u rhagnodi yn y Cod. O dan adran 49 o'r Ddeddf, pan fydd gwrthwynebiadau wedi dod i law, rhaid i'r Cyngor gyhoeddi crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol ac ymateb y Cyngor i'r gwrthwynebiadau hynny ("yr Adroddiad Gwrthwynebiadau") ar ei wefan a sicrhau bod hwn ar gael i'r partiön â diddordeb a restrir yn y Cod. Mae'r adroddiad cabinet hwn yn cynnwys yr Adroddiad Gwrthwynebiadau.

317. Rhaid i'r Cyngor benderfynu a ddylid gweithredu ei gynigion ai peidio o fewn 16 wythnos o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu (o dan adran 53 o Ddeddf 2013). Os bydd y Cyngor yn methu â phenderfynu ar y cynigion o fewn y cyfnod o 16 wythnos, cymerir ei fod wedi tynnu'r cynigion yn ôl. Wrth benderfynu ar ei gynigion, rhaid i'r Cyngor fod yn fodlon bod yr ymgynghoriad statudol wedi'i gynnal a bod y cynigion wedi'u cyhoeddi yn unol â'r Cod; a rhaid iddo ystyried yn gydwybodol yr Adroddiad Gwrthwynebiadau a'r ymatebion i'r hysbysiad sy'n cefnogi'r cynigion, gan roi sylw i'r ffactorau perthnasol a nodir yn y Cod.
318. Rhaid i'r penderfyniad ynghylch a ddylid bwrw ymlaen â'r cynigion ai peidio gael ei nodi, gyda rhesymau'n rhoi sylw i'r ffactorau a nodir yn y Cod, a'i gyhoeddi ar ffurf llythyr penderfyniad, a gyhoeddir ar wefan y Cyngor a'i rannu â Gweinidogion Cymru, corff llywodraethu'r ysgol a'r holl bartïon â diddordeb a restrir yn y Cod.
319. Os eir â'r cynigion yn eu blaen, penderfynir ar y niferoedd derbyn a'r dalgylchoedd, yn dilyn ymgynghoriad, yn unol â'r Cod Derbyn i Ysgolion a'r Rheoliadau Addysg (Penderfynu ar Drefniadau Derbyn) (Cymru) 2006.

Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica, Cynigion y Corff Llywodraethu

320. Gall corff llywodraethu ysgol wirfoddol wneud cynigion i wneud newidiadau rheoleiddiedig i'w ysgol, yn amodol ar gydymffurfiaeth â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion Cymru 2013 (Deddf SThYC) a Chod Trefniadaeth Ysgolion 2018 (y Cod), sy'n nodi ffactorau i'w hystyried mewn perthynas â chynigion gwahanol, y gweithdrefnau statudol, gofynion cyfreithiol ac arweiniad.
321. Cyn cyhoeddi ei gynigion, mae'n ofynnol i'r corff llywodraethu gynnal ymgynghoriad ar y cynigion hynny yn unol ag adran 48 Deddf SThYC a'r Cod, a chyhoeddi adroddiad ymgynghori, gan ymateb i faterion a godwyd gan yr ymgynghoriad, ac yna gall fynd ati i gyhoeddi ei gynigion statudol. Gan na dderbyniwyd unrhyw wrthwynebiadau yn ystod y cyfnod gwrthwynebu statudol (28 diwrnod ar ôl cyhoeddi'r cynigion), gall y corff llywodraethu benderfynu ar ei gynigion (o dan adran 53 Deddf 2013) o fewn 16 wythnos i ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Pan fydd cynigydd yn methu â phenderfynu ar ei gynig o fewn yr 16 wythnos, cymerir ei fod wedi tynnu'r cynig yn ôl ac mae'n ofynnol iddo ailgyhoeddi'r cynigion os yw'n dymuno bwrw ymlaen. Cyfarwyddir y Gwasanaethau Cyfreithiol fod y corff llywodraethu yn bwriadu penderfynu ar ei gynigion yn ei gyfarfod nesaf, y bwriedir ei gynnal ar 11 Ionawr 2024.
322. Byddai angen i'r broses o sefydlu corff llywodraethu dros dro cyn agor yr ysgol newydd fwy o faint gydymffurfio â Rheoliadau Llywodraeth Ysgolion a Gynhelir (Cymru) (2005)
323. Fel y nodir gan gorff yr adroddiad, derbyniwyd pum gwrthwynebiad yn ystod y cyfnod gwrthwynebu statudol ac nid ydynt wedi'u tynnu'n ôl o hyd.

324. Rhaid i'r atgyfeiriad at y Cyngor gael ei wneud o fewn 35 diwrnod i'r cyfnod gwrthwynebu a rhaid iddo gynnwys copiâu o'r ddogfen ymgynghori, yr adroddiad ymgynghori, yr hysbysiad cyhoeddus, y gwrthwynebiadau a'r adroddiad gwrthwynebiadau.
325. O dan gyfansoddiad y Cyngor, Rhan 3, cyfrifoldeb y Cabinet yw cymeradwyo cynigion trefniadaeth ysgolion o dan adran 51 o Ddeddf SThYC. O dan adran 51, rhaid i'r Cabinet naill ai gymeradwyo'r cynigion, eu gwrthod neu eu cymeradwyo gydag addasiadau.
326. Rhaid i benderfyniad y Cyngor mewn perthynas â'r cynigion gael ei gyhoeddi drwy lythyr penderfyniad ffurfiol, gan gynnwys rhesymau, o fewn 16 wythnos o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu; cael ei gyhoeddi ar wefan yr ysgol a'r Cyngor, a rhaid rhoi hysbysiad o'r penderfyniad i bob parti, fel y rhestrir yn y Cod. Gellir herio'r penderfyniad drwy ei atgyfeirio at Weinidogion Cymru o fewn 28 diwrnod o ddyddiad y penderfyniad.
327. Os caiff cynigion eu cymeradwyo, dylid eu gweithredu gan yr ysgol yn unol â'r dyddiad a roddir yn yr hysbysiad statudol, neu unrhyw ddyddiad diwygiedig dilynol.

Goblygiadau Cyfreithiol Cyffredinol

328. Wrth ystyried y mater, mae'n rhaid i'r Cabinet roi sylw penodol i:
- Yr holl ffactorau perthnasol, fel y nodir yn y Cod ac yng nghorff yr adroddiad
 - Sylwadau a fynegwyd a'r ymatebion a nodir yn yr adroddiad ymgynghori a'r adroddiad gwrthwynebiadau
 - Dyletswyddau cydraddoldeb sector cyhoeddus y Cyngor o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys dyletswyddau sector cyhoeddus Cymru yn benodol). Yn unol â'r dyletswyddau cyfreithiol hyn, rhaid i Gynghorau wrth wneud penderfyniadau dalu sylw dyledus i'r angen i (1) gwaredu gwahaniaethu anghyfreithlon (2) hyrwyddo cyfle cyfartal a (3) meithrin perthnasoedd da ar sail nodweddion gwarchoddedig. Y Nodweddion Gwarchoddedig yw: oed, ailbennu rhywedd, rhyw, hil – gan gynnwys tras ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd, anabledd, beichiogrwydd neu famolaeth, priodas a phartneriaeth sifil, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred. Dylid cynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb i asesu'r goblygiadau cydraddoldeb y cynigion a dylid rhoi sylw dyledus i ganlyniadau'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.
 - Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg, gan ystyried effaith ei benderfyniad ar y Gymraeg.
 - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried sut bydd y penderfyniad arfaethedig yn

cyfrannu at fodloni ei amcanion lles (a nodir yn y Cynllun Corfforaethol). Rhaid i aelodau fod yn fodlon hefyd bod y penderfyniad arfaethedig yn cydymffurfio â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, sy'n ei gwneud yn ofynnol i anghenion y presennol gael eu bodloni heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i fodloni eu anghenion eu hunain.

Goblygiadau Eiddo Cyfreithiol

329. Mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn effeithio ar safleoedd ysgolion presennol sydd, ac eithrio Santes Monica (a ddelir gan Fwrdd Cyllid yr Esgobaeth), yn safleoedd a gedwir gan y Cyngor. Mae cyngor cychwynnol wedi'i roi i'r maes gwasanaeth o ran y prif faterion sy'n effeithio ar y safleoedd hyn ac argymhellir y dylid gofyn am gyngor pellach wedi'i ddiweddarau cyn ymrwymo i unrhyw gontractau gwaith sy'n deillio o'r adroddiad hwn. Rhagwelir y bydd angen i'r Cyngor a'r Esgobaeth ddod i gytundeb mewn cysylltiad ag unrhyw warediad, trosglwyddiad neu rannu defnydd o safleoedd ysgolion, a lle bo'n berthnasol, gydymffurfio â gofynion o dan a.76 ac atodlen 22 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.

Goblygiadau Caffael Cyfreithiol

330. Am unrhyw oblygiadau cyfreithiol o ran unrhyw Adroddiadau Cabinet blaenorol, gweler yr adroddiadau hynny.
331. Mae'r adroddiad yn ceisio dirprwyo cymeradwyaeth o gaffael a dyfarnu (ymhlith pethau eraill) i'r Cyfarwyddwr Addysg mewn ymgynghoriad ag eraill. Dylid ceisio cyngor cyfreithiol pellach ynghylch unrhyw gaffael a dogfennau cysylltiedig yn ogystal ag unrhyw fater neu gontractau cysylltiedig cyn bwrw ymlaen. Bydd unrhyw oblygiadau cyfreithiol penodol yn cael eu nodi yn yr adroddiad dirprwyedig perthnasol.

Goblygiadau AD

Cau Ysgolion

332. Yn y cyfnod cyn cau'r ysgolion yn unol â'r hyn a gynigir, byddai'r Cyngor yn gweithio gyda'r Penaethiaid a'r Cyrff Llywodraethu i sicrhau bod staff yn parhau i dderbyn cymorth ac anogaeth yn ystod sefyllfa a allai fod yn anodd. Byddai angen dechrau'r ymgynghoriad llawn gyda staff ac undebau llafur yn syth ar ôl canlyniad yr adroddiad hwn. Mae cau ysgol yn cyflwyno risg bosibl i staff y caiff eu swyddi eu dileu, a byddai angen rheoli hyn yn unol â Pholisi Adleoli a Dileu Swyddi'r ysgol.

Ysgol Newydd

333. Mae creu ysgol newydd sydd wedi'i sefydlu o ganlyniad i'r cynigion y cytunwyd arnynt yn cynnig cyfleoedd ar gyfer recriwtio ac adleoli. O dan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006, Corff Llywodraethu Dros Dro yr ysgol newydd sy'n gyfrifol am benodi staff. Bydd y Cyngor yn

argymell bod y corff llywodraethu dros dro newydd yn gweithredu proses recriwtio wedi'i chlustnodi i'r staff hynny y mae cau'r ysgolion wedi effeithio arnynt.

334. Y mater cyntaf y mae'n rhaid i'r Corff Llywodraethu Dros Dro ei ystyried yw trefniadau arweinyddiaeth yr ysgol newydd a strwythur y staff o fewn yr ysgol. Mae creu'r Corff Llywodraethu Dros Dro mewn da bryd yn hanfodol i hyn. Mae Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006, fel y'u diwygiwyd, yn caniatáu proses recriwtio wedi'i chlustnodi i swyddi Penaethiaid a Dirprwy Benaethiaid mewn sefyllfaoedd ad-drefnu ysgolion. Er mai mater i'r Corff Llywodraethu Dros Dro yw hwn, fel sy'n arferol o dan yr amgylchiadau hyn, byddai'r Cyngor yn cynghori'r Corff Llywodraethu Dros Dro i hysbysebu'n genedlaethol ar gyfer swyddi Penaethiaid a Dirprwy Benaethiaid a rhoi proses recriwtio gadarn ar waith i benodi tîm arwain o ansawdd uchel. Byddai Gwasanaethau Pobl AD yn gweithio gyda'r Corff Llywodraethu Dros Dro i gefnogi'r broses recriwtio. Pe bai'r ysgol newydd yn agor ym mis Medi 2025, argymhellir bod proses recriwtio yn cael ei datblygu mor gynnar â mis Chwefror 2024.

Adleoli

335. Un o ddyheadau allweddol y Cyngor yw lleihau nifer y staff drwy adleoli cynifer ag y bo modd yn hytrach nag ymddiswyddo gwirfoddol neu orfodol. Felly, mae'r Cyngor yn ymrwymedig i sicrhau cynifer o gyfleoedd â phosib i staff ysgolion i sicrhau cyflogaeth mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd trwy adleoli i swyddi gwag mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd.
336. Byddai cymorth llawn yn cael ei gynnig i staff yr ysgol a'r cyrff llywodraethu gan Wasanaethau Pobl AD trwy gydol y broses ad-drefnu. Byddai hyn yn golygu mynychu cyfarfodydd ymgynghori, cyfarfodydd â staff yr ysgol lle bo hynny'n briodol a dosbarthu dogfen Cwestiynau Cyffredin.

Goblygiadau Traffig a Thrafnidiaeth

337. Ymrwymodd y Cyngor i sicrhau bod gan bob ysgol yng Nghaerdydd Gynllun Teithio Llesol erbyn 2022. Mae cynlluniau o'r fath yn nodi camau gan yr ysgol i gynorthwyo ac annog teithio llesol i'r ysgol ac yn nodi unrhyw welliannau i seilwaith ar ac oddi ar y safle sy'n angenrheidiol i hwyluso teithiau llesol. Mae swyddogion Cynlluniau Teithio Llesol y Cyngor wedi bod yn gweithio gydag ysgolion i ddatblygu'r rhain ac mae'r pedair ysgol wedi rhoi Cynllun Teithio Llesol ar waith ar gyfer eu safle presennol.
338. Mae angen i bob ysgol newydd (gan gynnwys ysgolion wedi'u had-drefnu) gael cynllun ar waith o gychwyn cyntaf eu gweithrediad ac mae gan bedair ysgol gynradd Cathays eu Cynlluniau Teithio Llesol a'u polisïau ar gyfer eu trefniadau presennol.

339. Bydd swyddogion Cynlluniau Teithio Llesol yn parhau i weithio gyda'r ysgolion wrth adolygu a datblygu eu Cynlluniau Teithio Llesol presennol ymhellach fel y bo'n briodol i gyd-fynd ag unrhyw newid mewn amgylchiadau. Gallant helpu i ymgysylltu ar y Cynlluniau Teithio Llesol fel rhan o'r gwaith o greu mwy o leoedd ac unrhyw newidiadau mewn lleoliad carfannau ysgol i safleoedd eraill.
340. Ar ôl ad-drefnu'r ysgolion, bydd y Cyngor yn monitro'r amodau y tu allan i'r ysgolion ar eu newydd gwedd er mwyn gweld a oes angen unrhyw fesurau pellach, megis cyfyngiadau parcio. Bydd y cwmpas ar gyfer cyflwyno cyfyngiadau parcio yn cael ei ymchwilio a'i roi ar waith lle bo'n briodol fel mesur cost isel i helpu i annog pobl i beidio â defnyddio'r car i deithio pellter byr, gwneud yr amgylchedd y tu allan i bob ysgol yn fwy diogel ac yn fwy ffafriol i gerdded, sgwtera a beicio a gwneud y mwyaf o deithio llesol i'r ysgol.
341. Mae Tîm Diogelwch ar y Ffyrdd y Cyngor eisoes yn darparu rhaglen o hyfforddiant beicio a hyfforddiant i gerddwyr i annog pobl i fanteisio ymhellach ar deithio llesol i'r ysgol. Bydd y cymorth hwn yn parhau fel rhan o'r ymgysylltu a'r cymorth parhaus a ddarperir gan Dîm Teithio Llesol Ysgolion y Cyngor ar ddatblygu a darparu Cynlluniau Teithio Llesol.
342. Mae adeiladu'r Feicffordd 1.2 newydd ar hyd Teras Cathays, Heol yr Eglwys Newydd a Heol Allensbank yn darparu cyfleuster beicio newydd sy'n cysylltu'n uniongyrchol â safleoedd presennol Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica.
343. Lle nodir y bydd rhai disgyblion yn gymwys i gael trafndiaeth ysgol oherwydd eu hanghenion dysgu ychwanegol (e.e. ar gyfer disgyblion CAA), bydd y cyfleusterau ar gyfer gollwng a chasglu disgyblion yn cael eu hadolygu er mwyn nodi unrhyw welliannau angenrheidiol.

Goblygiadau Eiddo

344. Mae safle Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica yn ymestyn dros tua 0.35 erw ac mae'n ysgol ffydd sy'n eiddo i Esgobaeth Llandaf. Mae'r prif adeilad ar y safle yn adeilad rhestredig Gradd II ac yn ymestyn dros tua 747m² AMG (Arwynebedd Mewnol Gros).
345. Mae safle Ysgol Mynydd Bychan yn ymestyn dros tua 0.50 erw ac yn eiddo i'r Cyngor. Nid yw'r prif adeilad wedi'i restru ac mae'n ymestyn dros tua 1,078 m² AMG.
346. Mae prisiadau annibynnol o fuddiant cyfreithiol yr Esgobaeth yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica a buddiant cyfreithiol y Cyngor yn Ysgol Mynydd Bychan wedi'u comisiynu gan brisiwr RICS achrededig ac wedi'u hatodi yn Atodiad 5 ac Atodiad 6 yn y drefn honno. Mae'r Esgobaeth hefyd wedi comisiynu eu cyngor prisio annibynnol eu hunain ar wahân.

347. Mae'r Esgobaeth wedi cytuno i'r Cyngor osod cyfamod cyfreithiol wrth drosglwyddo safle ac adeiladau Ysgol Mynydd Bychan a fyddai'n cyfyngu'r defnydd o'r eiddo am byth at ddibenion addysg, gan sicrhau felly fod safle'r ysgol sydd i'w drosglwyddo o'r Cyngor i'r Esgobaeth, ac i'r gwrthwyneb, o werth cyfartal. Byddai hyn yn atal ailddatblygu'r safle at ddefnydd arall a allai fod yn fwy gwerthfawr heb ganiatâd y Cyngor.
348. Bydd Ystadau Strategol yn parhau i gynorthwyo Addysg i gytuno ar y telerau i drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle Ysgol Mynydd Bychan.

Asesiadau o Effaith

349. Cynhaliwyd Asesiad Effaith Sengl cychwynnol cyn ymgynghori. Roedd hwn yn cynnwys Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ac Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg. Cafodd yr asesiad ei ddiweddarau fel rhan o'r dadansoddiad ôl-ymgynghori ac mae wedi cael ei adolygu yn dilyn hynny. Mae'r asesiad wedi'i atodi yn Atodiad 7.

ARGYMHELLION

Argymhellir i'r Cabinet wneud y canlynol:

1. Nodi cynigion Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol, o fis Medi 2025, a gaiff ei benderfynu gan y Corff Llywodraethu ar 11 Ionawr 2024.
2. Yn amodol ar benderfyniad Corff Llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i weithredu'r cynigion y cyfeirir atynt yn argymhelliad 1, bwrw ymlaen i:
 - (i) Gymeradwyo'r cynigion mewn perthynas ag Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Mynydd Bychan fel y'u nodir ym mharagraff 1 yr adroddiad hwn, heb eu haddasu.
 - (ii) Awdurdodi swyddogion i gymryd camau priodol i weithredu'r cynigion fel y nodir ym mharagraff 1.
 - (iii) Awdurdodi swyddogion i gyhoeddi'r penderfyniad ymhen 7 diwrnod ar ôl penderfynu ar y cynigion.
 - (iv) Dirprwyo awdurdod i'r Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes (gan ymgynghori ag Aelodau'r Cabinet dros Addysg, Cyflogaeth a Sgiliau a Chyllid, Moderneiddio a Pherfformiad, y Cyfarwyddwr Llywodraethu a Gwasanaethau Cyfreithiol, y Cyfarwyddwr Corfforaethol dros Adnoddau, a'r Cyfarwyddwr Datblygu Economaidd) benderfynu ar bob agwedd ar y broses gaffael (gan gynnwys, er mwyn osgoi amheuaeth, datblygu'r holl ddogfennaeth gaffael a'r meini prawf dethol a dyfarnu, dechrau caffael hyd at roi contractau) a chymeradwyo'r holl ddogfennaeth atodol sy'n gysylltiedig ag unrhyw faterion eiddo sy'n codi o'r adroddiad hwn.

UWCH SWYDDOG CYFRIFOL	Melanie Godfrey Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes
	12 Ionawr 2024

Mae'r atodiadau canlynol ynghlwm:

- Atodiad 1 - Adroddiad Cabinet (19 Hydref 2023)
- Atodiad 2 – Hysbysiad statudol
- Atodiad 3 – Gwrthwynebiadau sefydliadau cynrychioliadol
- Atodiad 4 – Gwrthwynebiadau eraill (Golygwyd i ddileu Gwybodaeth Eithriedig)
- Atodiad 4A – Gwrthwynebiadau eraill (Wedi'i eithrio rhag cyhoeddi)
- Atodiad 5 - Adroddiad prisio annibynnol Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica (Golygwyd i ddileu Gwybodaeth Eithriedig)
- Atodiad 5A - Adroddiad prisio annibynnol Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica (Wedi'i eithrio rhag cyhoeddi)
- Atodiad 6 – Adroddiad prisio annibynnol Ysgol Mynydd Bychan (Golygwyd i ddileu Gwybodaeth Eithriedig)
- Atodiad 6A – Adroddiad prisio annibynnol Ysgol Mynydd Bychan (Wedi'i eithrio rhag cyhoeddi)
- Atodiad 7 – Asesiad Effaith Sengl

Rhoddwyd ystyriaeth i'r papurau cefndir canlynol